

»SLOVENE« velja
po pošti na vsi strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej K 180—
za pol leta " " " 90—
za četrt leta " " " 45—
za en mesec " " " 15—
Za izposojnino celoletno K 240—
Sobotna izdaja: —
za celo leto " " " K 30—
za izposojnino " " " 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petstversta (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 9—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 50/50 mm K 12,
izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nevrnjeni listi plašni se ne
sprejemajo. Uredn. telefon št. 50, upravn. št. 326.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hrane.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bozn.-horo. 7562.

Struje v konstituantih.

Ljubljana, 20. decembra.

V konstituantih je zbrana zelo pestra družba. Vsaka skupina se v glavnih vprašanjih, ki jih ima rešiti konstituenta, razločuje od druge, pa tudi v posameznih skupinah samih so mnenja precej različna. Stranke najbolj deli vprašanje: ali centralizem ali avtonomija. Odločni centralisti so demokratije, ki jim je sledil zemljoradniški klub, ki se je odločil za centralistično urejeno državo. Borbo za avtonomijo pokrajn pa vodi Jugoslovanski klub, s katerega nazarjem simpatizirajo Narodni klub s hrvatskimi težaki iz Bosne in muslimanska organizacija. Radikalci so po večini za centralizem, vendar najvplivnejši politiki v radikalnih vrstah zavirajo centralistično smer, predvsem Protić, ki je za samoupravo deveterih pokrajin. Vse druge skupine se niso v tem vprašanju še jasno izrazile, bodisi da še niso napravile tozadevnih definitivnih sklepov, bodisi da so njihovi nazori deljeni. Etnin Krizan, ki je bil predvčeraj pri regentu v avdijenci, se je izjasnil o celi kopici ustavnih vprašanj, vprašanja centralizma, oziroma avtonomije se pa ni dotaknil.

Glede vprašanja suverenosti konstituantne soglašajo Jugoslovanski, socialistični in Narodni klub ter se zato bore proti poslovniku, ki glede prisega poslancev ruši suvereniteto konstituantne. Radikalni klub je razpravljaj včeraj o poslovniku, ki ga je branil minister dr. Laza Marković, toda večina radikalnih poslancev se je izjavila za izpremembo poslovnika in še tekom tega tedna bodo radikalci skušali doseči med klubi sporazum za izpremembo poslovnika.

Vlada še ni sestavljena in je verjetno, da tudi še ne bo v bližnjih dneh, ker so difference med klubi prevelike, da bi se mogla v par dneh sestaviti večina. Radikalci in demokrati so preslabi, da bi sami sestavili vlado, zemljoradniški klub pa še ni sklepal o vstopu v vlado. Nazori v klubu so deljeni. Vodja stranke, Avramović, je proti vstopu v vlado, samostojni iz Slovenije in srbski klubovi člani iz Bosne so pa za vstop, da pomagajo izvesti centralistično ustavo. Muslimani kažejo očitno nekaj volje stopiti v vlado, vendar bi raje videli vlado, ki bi sprejela Protićev načrt oziroma avtonomistični načrt Jugoslovanskega kluba, ki ga smatrajo za najprimernejšega. Socialisti zaenkrat ne vidijo možnosti za udeležbo pri sestavi vlade, utednejo pa to stališče zapustiti, ako se izpremeni poslovnik.

Včeraj je izgledalo, kakor da je Pašić že pripravljen prevzeti mandat za sestavo vlade, v zadnjem trenutku pa so se začeli radikalci orientirati v drugo smer. Radikalci vidijo nevarnost, ako bi se preko pomembnih, najmočnejših hrvatskih in slovenskih strank in v nasprotju s mišljenjem večine hrvatskega in slovenskega naroda s preglasovanjem sprejel centralistični ustavni načrt. Jugoslovanski klub, Jugoslovanska muslimanska organizacija, Narodni klub in hrvatski težaki iz Bosne so bili pozvani, da pisмено naznanijo svoje zahteve.

Stališče Jugoslovanskega kluba je povsem jasno. Avtonomija pokrajin je zanj predpogoj, kakor je klub v svojih uradnih, jasnih komunikacijah naglasil. Glede zahtev o izpremembi poslovnika utedne klub odnesti zmagó, kakor vsaj zaenkrat kaže. Danes popoldne ob 5. uri ima klub važno sejo, na kateri bo sklepal o nadaljnji klubovi taktiki.

Odnosaji med demokrati in radikali so se včeraj poslabšali. Radikalci očitajo demokratom neloyalnost. Včeraj se je Pašić sestel z Ljubom Davidovićem in predsednikom verifikacijskega odbora Pečićem in je zahteval, da se verificira mandat muslimanskega kandidata iz bregalnškega okrožja. Pečić je izjavil, da je to nemogoče, ker to nasprotuje sklepom verifikacijskega odbora. Radikalci to demokratom hudo zamerijo, ker so oni glasovali za verifikacijo demokratskega poslance ministra dr. Krizmana, demokrati pa ne za verifikacijo muslimanskega radikala. Pašić je zahteval, da mu demokratski klub da še tekom dneva definitivno odločitev.

Odločna borba Jugoslovanskega kluba za načelo avtonomije je zarezala globoke brazde, tako da se je začelo njegovo stališče uveljavljati in najresnejše upoštevati. Ključ do rešitve imajo sedaj Radićevci; ako pridejo v konstituento, bo avtonomistična struja tako močna, da nobena vlada ne bi mogla preko nje, sicer pa utedne zmagati centralizem, kakor ga zastopajo demokrati in slovenski samostojni.

Dr. fil. in med. Alfred Šerko, univerz. prof. v Ljubljani:

„Naši medicinski fakulteti.“

Pod tem naslovom »optožujeta« neka L. i M. v 12. št. »Nove Europe« »pred narodom naše državnike i političare kao loše neimare«, češ da »ne zidaju s temelja već s krova« in vprašujeta: da li su oni, koji su dekretirali ta tri medicinska fakulteta i za časak razmislili o onom, što rade?

Ne odgovarjal bi na ta članek, o kojega autorjih sklepam, da nista strokovnjaka v materiji, o kateri pišeta, ko bi ne bil ravno ta članek dokaz, da ni istina, da »neće nedoučen pravnik ili polovan filozof, osim sebi, nikome naškoditi«. Škoda, ki jo povzročujejo nazori, kakor jih razvijata L. i M. je brez primere večja od one, ki jo bodo zakrivali v vsem svojem življenju vsi zdravniki, promovirani na naših treh medicinskih fakultetah.

»Za jedan medicinski fakultet treba«, tako modrujeta L. i M., »čitav niz spremnih i odličnih lečnika — najboljih medju najboljima; treba celo predgradje — predavaonica i klinika, sala za operacije, laboratorija osim stanova za profesore i za djake — trebaju svakodnevne knjige — osim raznih zbiraka. Za tri medicinska fakulteta treba vse ovo tri puta.«

Da! trikrat ena je tri. To je pa tudi vsa modrost gospodov L. i M. Brez medicinskih fakultet torej ni treba ne bolnic, ne operacijskih dvoran, ne stanovanj za najboljše zdravnike izmed najboljših in ne za dijake. In vsega tega »tri puta« ni treba.

Naši najboljši zdravniki naj stanujejo na cesti, naša mladina, ki bi sicer študirala medicino ne potrebuje brez medicinskih fakultet starih nad glavo, kakor ne potrebujejo naši zdravniki nikakršnih knjig, da molčim o naših kirurghih, ki operirajo lahko po hlevih.

Vse naše šole, naši muzeji in konservatoriji, naša gledališča in galerije, naša industrijska podjetja, naše trgovine, poverjeništa in uradi naj se stisnejo pod eno streho, ker le na ta način se izognemo potrebi graditi poslopja, stanovanja, delavnice in predavalnice »više od jednog puta«. Čemu potrebujemo v naši armadi 50 polkov, ko bi vendar rabili, če organiziramo vse vojaštvo teh polkov v en sam polk samo enega pukovnika, eno vojašnico, en top in eno konjsko garnituro?

Pa tu se šele začena modrost gospodov L. i M.

Za ustanovitev medicinskih fakultet je »osim toga, i pre toga treba, ako ga već nema — kao što ga u nas još nema —, jedan medicinski jezik — terminologija i nomenklatura — na kome će se medicina predavati, na kome će se knjige pisati.«

Poleg kajkavskega, štokavskega in čakavskega dialektu zahtevata gospoda L. i M. za našo troimeno kraljevino še poseben »medicinski dialekt«, ki ga naj izdelajo, — tako vsaj sklepam jaz iz teksta članka, »nedoučeni pravniki in polovični filozofi«, ki imajo brzokone že svoj pravnikiški in filozofski dialekt in torej tudi skušnje v vsvarjanju novih dialektov. To imenujeta veleučena gospoda L. i M. »zidanje s temelja«. Pogrešam pa v članku hvalaboگو pripombe, da je treba izdelati ta medicinski jezik kakor vse drugo »tri puta«.

Pri nas v Sloveniji se predava medicina »na kajkavskem jeziku« in v kolikor sem poučen so ostali i Srbi i Hrvatje tudi kar se tiče medicine, dosedaj še pri svoji štokavščini. Kar se tiče torej jezika, naj si ne delata gospoda L. i M. nikakih pregla-vic, ta stvar je že urejena, ne da bi stala »jedno mesko kopaie« in ne da bi »otražila

ogromne, tako reči nepregledne, svote novaca«.

Pa modrost gospodov L. i M. gre še dalje:

»Osim svih gubitaka i sve zaostalosti, usled rata, u lekarskom i bolničarskom našem osoblju, potrebe naše mlade države, na svima poljima i u svima pravcima, tolike su da bi nemoguće bilo i pokušati redjati ili porediti šta sve nemamo i šta bi bilo najpreče; dosta je u prosvetnom pogledu, obratiti samo ponovo pažnju na oskudicu osnovnih škola i na golemi postatak nepismenog naroda Jugoslavije.« Zato predlagata omenjena gospoda, da naj se »medicinski fakulteti ljubljanski i zagrebački odmah spoje, a da se u predavanja uvede za prvo vreme način takozvanih paralelki«.

Torej, ker nam poleg vsega drugega manjka na vseh straneh zdravnikov in bolničarjev, ni »v prosvetnem pogledu« dovolj, da odpravimo nepismenost v Stari Srbiji in Makedoniji, temveč je treba »odmah« ukiniti ljubljansko medicinsko fakulteto in napraviti iz nje paralelke na zagrebskem fakultetu. Ne morda zato, ker je zagrebski fakultet v nasprotju z ljubljansko fakulteto moškega spola, — to bi ne bilo v duhu francoske galantnosti, — marveč »i to treba svi da čuju i da prime k srcu« ker, ako eksistira še nadalje »plemenska« medicinska fakulteta v Sloveniji, »če se kod nas (v Zagrebu?) razbolevari i umirati i dalje bez potrebe, da će tuberkuloza i druge zaraze nastaviti da tamane neuki narod, da čemo jednako živeti, kao i dosad, neracionalno i nehiđijenski, bez zraka po sobama, bez kupatila po kućama, rečju, po čumezima i u prejavštini«.

Da se temu izognemo, to se pravi, da bomo živeli racionalno in hiđijenski »sa zrakom u sobama i s kupatili po kućama«, da ne bomo umirali in razbolevali brez potrebe, temveč racionalno, zato je treba, da se »odmah« ukine ljubljanski medicinski fakultet in prenapolni zagrebski do absurdnosti, da se poslabšajo razmere, ki vladajo tam, kakor poroča »jedan medicinac v Zagrebu« gospodoma L. i M., do neznosnosti.

Ko bi bila gospoda L. i M. to, kar nista, to je, strokovnjaka v tvarini, o kateri si drzneta prodajati svojo modrost, bi čula iz pisma onega medicina iz Zagreba edino le stavek: »Na anatomiji ima nas preko osam stotina«, in ne zahtevala bi redukcije »medicinskih fakulteta sa troje na dvoje«, ker v resnici bi edinole tak fakultet, kakršnega ponujata gospoda L. i M. našemu narodu, ne odgovarjal svoji nalogi. Že enkrat sem zapisal stavek, da se medicinci ne vežbajo kakor rekruti v kasarni, da pa ostanejo, če se že vežbajo, tudi za vedno rekruti. Ako mislita veleučena gospoda L. i M., da zadostuje za pouk anatomije »stručnjak-specijalist najbolji medju najboljima«, je to za me neizpodbiten dokaz, da nista ta dva gospoda nikdar študirala medicine, če sta pa jo, da nista videla nikdar v svojem življenju anatomskega instituta, — da govorim samo o tem, — od znotraj. Hočeta gg. L. i M. mar, da se ustanove tudi pri nas one žalostne razmere dunajske medicinske fakultete, kakor jih je označil svoj čas izkušen univerzitetni profesor z opombo, da izobražujejo na dunajski medicinski fakulteti dijaštvo institutski sluge in laborantje?

Ne kot Slovenec in vsled tega osumljen separatist, temveč kot univerzitetni profesor, ki mi je v resnici le temeljita izobrazba naših bodočih zdravnikov pri srcu, odklanjam v imenu svojih kolegov in svojih slušateljev kar najodločnejše drzen nasvet gospodov L. i M., tiskan v štev. 12 revije »Nova Evropa« z dne 16. dec. t. l., da naj se izvede »redukcija medicinskih fakulteta sa troje na dvoje« in naj že sodeluje na tej redukciji samo zagrebački ali pa »pojednako i zagrebački i beogradski fakulteti«.

Kar se pa tiče napada gospodov avtorjev omenjenega članka na dosedanje organizatorje obstoječih medicinskih fakultet v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, izjavljam jasno in glasno, da smatram kot glavno in prvo lažnost univerzitetnega profesorja

osebno poštenost in nesebičnost in da se mi ljubši najstarejši kolegi kakor pa oni »mladi lekari, koji su »naprakticirali« nešto para po provinciji ili za vreme rata, pa sad došli u Beč, da uče za docente na našim trima medicinskim fakultetima«; ljudje, o katerih se trdi, da so bili hrvatski ili srbski frankovci ili mladi madžaroni«, ki so se pa evolucionirali, tako da nima sedaj večjih Jugoslovancev od njih.

Ako imata gospoda L. i M. te individue v mislih, potem jima enkrat za vselej povem, da za take »znanstvenike« vsaj pri nas v Ljubljani ni in ne bo nikdar prostora.

Toliko za enkrat. Podrobnejši strokovni odgovor bom pa poslal »Novi Evropi«.

Ali naj pozabimo na Koroško?

(Sedanji položaj ondotnih Slovencev.)

Volitve so zadnje tedne odvrnile vso našo pozornost od trpečih in pod nasilnim nemškim jarmom stokajočih bratov onstran Karavank, ki so po odhodu plebis-citne komisije izročeni na milost in nemilost nemškemu nasilju, organiziranem v »Heimatsdienst«. — Kaj pomeni danes vlada na Koroškem, ko je pa najvišja instanca nad njo »Heimatsdienst«, — ki je več nego država v državi. — Od njega je odvisen ves upravni aparat z uradnim vred. Heimatsdienst odstavlja in nastavlja župane, javne in zasebne uradnike. Da, Heimatsdienst posega v suverene pravice najvišjih cerkvenih krogov, ter odstavlja in preganja neljube mu dohovnike, župnike, katehete. Tako so prišli k župniku dr. Mörtlju v Hodišah odposlanci Heimatsdienst-a in mu kratko izjavili: Herr Pfarrer, wir erachten Sie für abgesetzt (gospod župnik, mi Vas smatramo za odstavljene-ga). — Seveda so ga obkladalci vrheta še z najgršimi psovkami. Ko se je skliceval na svojo škola kot najvišjo cerkveno oblast, so ga kratkomoal zavrnili, da jih škof nič ne briga.

Centralna organizacija »Kärntner Heimatsdienst, Klagenfurt«, je sklical z okrožnico z dne 30. oktobra 1920 splošno zborovanje vseh krogov javne uprave posvetnih in duhovskih oblasti na dan 4. novembra v veliko zborovalno dvorano trgovske in obrtne zbornice v Celovcu. K posvetovanju so bili povabljeni člani vseh občinskih odsekov Heimatsdienst-a, da navedejo ondi — kakor pravi okrožnica — svoje želje glede organizacije občinske uprave, nametščanje v javnih službah, izvedbo agrarne reforme in pričetka delovanja v gospodarskih odredbah.

Kaj se to pravi: »glede nametščanja v javnih službah« — za Slovence, to čuti danes naš narod na Koroškem le prebridko na lastni koži. Nedavno mi je jokaje tožil mož, ki je moral pobeigniti iz neposredne boroveljske okolice, kakšno preganjanje morajo trpeti ubogi Slovenci od strani oblastvenih — pod neposredno kontrolo Heimatsdienst-a stoječih organov. — Njemu so celo zasegli in odvedli konja, ki ga je bil svoječasnó kupil od jugoslovanske uprave in pošteno plačal pri bivšem oprajnem glavarstvu v Borovljah. Popolnoma nemško orožništvo izvršuje na podlagi raznih nemških in Heimatsdienst-ovih ovadb pri vseh Slovencih dan na dan hišne preiskave. — Ne štiti pa ravno to orožništvo nobenega Slovenca. Naši ljudje so »pričo orožništva celo po dnevi izročeni nemškim in nemčurkim tolovajem in njihovim dejanskim napadom. Penoci pa si itak nikdo ne upa izpod strehe; nasprotno: pred nosom avstrijskega orožništva udirajo podkupljene nemške tolpe v hiše Slovencev ter ogražajo prestrašene mirne stanovce na življenje in imetje. — Da vse to, kar trdim tukaj, ni nič pretirano, marveč v resnici še mnogo hušje, to potrjujejo dan na dan prihajajoče pritožbe in obupni kliči za pomoč.

Ali naj gleda naša vlada vse to s prekrizanimi rokami? — Naš delegat Jovanović je izjavil v zgodovinski seji plebscitne komisije, ko je bil proglašen izid glasovanja, da kraljevina Srbov, Hrvatov

in Slovencev ne bo nikdar pozabila onih več nego 15.000 glasovalcev, ki so oddali svoje glasove za Jugoslavijo, — in teh tudi ne bo nikdar zapustila. — Čas je, a že s početka skrajni čas, da naša vlada — ta ali ona! — drži svojo, po svojem polnomočnem delegatu dano besedo. Danes že, ker jutri bo morda že prepozno, kar jasno dovolj sprčuje zborovna je koroške deželne skupščine dne 26. nov. v Celovcu.

Če ni drugega izhoda: Z o b z a z o b l! Dosledno mora postopati naša država po načelih reciprocitete nasproti Nemcem pri nas, če se bo godila krivica Slovincu na Koroškem. Samim sebi bi morali mi podpisati ubožstvo spričevalo, če bi puščali umirati naše ljudi dušne in telesne smrti na Koroškem, dočim živijo pri nas Nemci ne-le kulturno in politično svobodno, ampak je en del Nemcev tako nelojalno, da celo na Štajerskem in Gorenjskem tajno ustanovlja podružnice koroškega »Heimatsdiensta«. Kaj pa senžermenska pogodba?

Ah, pač. Saj je podpisana, razglašena: vse formalno pravilno. Vendar pa je le kos papirja, cunjia. Pogodba, ki je menda ni treba držati, vsaj Nemcu ne. Ali je že kdaj svet čul, da je držal avstrijski Nemec besedo, obljubo, pogodbo?

Tretje, kar se mi zdi silno važno, so pa bližajoče se volitve na Koroškem, za katere je treba, da strnejo vsi Slovenci vse svoje moči. Kako je zbudila Nemce pohlevna notica v »Slovincu« dne 3. novembra t. l., priča dovolj jasno brzovjavka (baje iz Zagreba —?) v »Grazer Volksblatt«-u št. 505, v kateri se hujuje ta list, ker je »Slovenec« sprožil vprašanje nastopa Slovencev pri volitvah na Koroškem. —

Potem, ko mu ni prav, da »celo resni Belgrajski krogi« (kakor jih imenuje), niso voljni priznati definitivnega značaja glasovanja, pravi nadalje, da je treba in se mora pripraviti na rovanje (Quertreibereien).

Da: primerno zastopstvo Slovencev tako v Koroškem deželnem zboru kakor tudi v dunajskem državnem zastopul — To je sedaj kardinalna zahteva koroških Slovencev. Res je, da je to odvisno od njih samih. — Ne smemo pa prezeti, da je ubogi naš narod na Koroškem brez voditeljev, — ovce brez pastirjev, in da bodita vlada in »Heimatsdienst« storila vse, da že v kali zadušita vsako politično gibanje. Vam, bratje, an Karavank, pa kliče-mo: Pogum in vztrajnost v težkem boju z neenakim sovražnikom! F. K.—n.

Izvoznikarski fond pred poročlo.

Maribor, 18. decembra 1920.

Kakor že javljeno, se je 16. t. m. vršila pred tukajšnje poroto obravnava zoper odgovornega urednika »Straže«, g. V. Stupana, ki je zbudila tu veliko senzacijo. Tožil je bivši trgovinski minister dr. Albert Kramer, glavni urednik »Jutra« radi razžaljenja časti, ker je objavila »Straža« dne 23. avgusta naslednjo notico:

»Eдиност slov. demokratov. Ko je še paševal politični agromer kur dr. Žerjav, je rešila beogradska vlada našo valuto v razmerju 1:4. Gosp. tedajni deželni paša Žerjav je grozil z ječo in verigami vsakemu, ki bi se drznil kritično dotakniti te valutne rešitve. Mladji g. dr. Grega se je s časom streznil in spoznal svoj greh. Vse liberalno časopisje je kar čez noč presedlalo in začelo ostro napadati končnovalno valutno rešitev v razmerju 1:4. Sedaj pa so demokrati (znani izvoznikarji a-la dr. Kramer, ki bo sedaj izdal »Jutro«, (vemo iz kakšnega fonda) sami zahtevali kot pogoj za vstop v vlado prosti izvoz. Slovenski liberalni mladini, ki bi radi financirali potom izvoznik nova lista »Jutro« in mariborski »Tabor«, so za prosti izvoz, g. Tavčar pa pobija mladinsko izvoznik politiko v »Narodu« na vsa moč (kar ima prav, ker je treznomislec). Pri pogledu na to kapitalistično vojsko liberalcev jim svetujemo, naj kombinirajo »Jutro« in »Tabor« v že nameravani »Večer«, ker notranji razdvoj demokratov že res kriči v svet o političnem večeru slovenskega liberalizma. Tako je ujedinjenje našega demokratizma!«

Razpravo je vodil deželni svetnik dr. Fran Pichler. Prislednika sta bila deželni sodni svetnik Fran Požega in okr. sodnik dr. Josip Tombak. Tožitelj dr. Kramer je bil sam navzoč in se je tudi osebno branil, da ni bil izvoznikar. Njegov zastopnik je bil dr. Lipold, Stupanova pa dr. Leskover. Dr. Leskover je branil toženca s tega vidika: V demokratijski stranki sta dve struji: dr. Tavčar, voditelj demokratijskih starinov, je proti izvoznikarski politiki mladinov, ki stojijo pod komando dr. Grega Žerjava. Mladini hočejo koncentrirati vso izvozno jugoslovansko trgovino okrog vojnodobičarskih bank in židov. družb. (Začeti hoče ta klika od pravice do izvoza naše združništvo ter srednje in malo trgovstvo. Izvoznikarji dajejo svojim oče-

tom-mladinom na razpolago velik del dobička od izvoznikarske veleobrti, da lahko s temi milijoni kupujejo tiskarne, ustanovljajo nove liste in plačujejo volivne agitatorje. Izvoznikarska trgovinska politika demokratijskih mladinov je skrivna neznosne draginje, ker prodajajo banke in židovske družbe živila in druge življenske potrebščine ubogega ljudstva za ogromne milijonske dobičke. In ker so ravno listi Slovenske ljudske stranke ožiglosali in obsojali, ter še obsojajo ta koruptni sistem, ki so ga vpeljali demokrati levega krila, ravno vsled tega so naperili ti ljudje tožbo za tožbo proti »Straži«, »Slov. Gospodarju« in drugim našim časopisom. Vse to s prozornim namenom, da bi s tožbami uničili liste, ki se zavzemajo za koristi ljudstva.

Porotnikom je bilo stavljeno samo glavno vprašanje, ali je obtoženec s citirano notico v »Straži« žalil tožitelja na zasebni časti. Predsednik porotnikov, mariborski trgovec Šerec, je po polurnem posvetovanju porotnikov naznanil, da so porotniki glavno in edino vprašanje zanimali z 10 proti 2 glasovoma. Predsednik je nato naznanil obtožencu, da je oproščen. Dr. Kramer mora plačati vse pravne stroške.

Izvoznikarstvo demokratov je bilo s tem obsojeno tudi od sodnikov ljudstva in če se hočejo demokrati otestiti očitka »Straže«, da je njihovo mladinsko časopisje financirano potom izvoznik, morajo v javnosti pojasniti, od kod so dobili milijone, s katerimi so fundirali te svoje nove liste, ki rastejo kakor gobe po dežju.

Bolgarija ugodila Jugoslaviji.

LDU Sofija, 20. decembra. (Brezlično) Jugoslovanska vlada je ukinita železniški promet z Bolgarijo, da bi na ta način prisilila Bolgarijo, da vrne lokomotive in železniške vozove, ki jih je med vojno Bolgarija odpeljala iz države. Bolgarska vlada je želji jugoslovanske vlade ugodila, da se ne bi zavlekla vrnitev vojnih ujetnikov, ki se nahajajo v južni Srbiji.

Iz italijanske zbornice.

LDU Rim, 18. decembra. (Stefani) Ministrski predsednik Giolitti je zbornici predložil zakonski načrt o pospeševanju ravnanju z vojnimi invalidi in umirovljenci. Med današnjo sejo zbornice je več vojnih poškodovancev demonstriralo pred parlamentom v znak protesta proti zavlačevanju izvedbe odredb, ki bi bile njim na korist. Ker so nekateri demonstrantje hoteli udreti v zbornično poslopje, jih je ustavila straža ob vhodu. V pretepu je bil ranjen en redar in dva demonstranta, toda naposled se je posrečilo, da so zopet vpostavili mir.

LDU Rim, 18. decembra. (Stefani) Iz Bollogne poročajo: Ko sta socialistična poslanca Nicolai in Bentini stopila iz sodnega poslopja, ker sta zagovarjala socialiste, obtožene zaradi izredov proti komunistom v Castelmaggioreju, ju je napadla skupina fašistov. Nicolai je bil poškodovan na glavi, Bentini pa se je otel pod varstvom redarjev. Ta dogodek je izzval na večerajšnji seji zbornice vihar eno-mev. Socialistični poslanci so burno protestirali proti postopanju predsednika. Naposled so se spopadli socialistični poslanci in poslanci drugih skupin, tako da se je morala seja prekiniti. Ko se je seja iznova pričela, je izjavil ministrski predsednik Giolitti, da vlada obžaluje vsakotero nasilnost in da bo odločno delovala na to, da bo takemu načinu bojevanja konec. Zbornica je imenovala komisijo, ki naj izvede preiskavo.

Kralj Konstantin v Atenah.

LDU Dunaj, 20. decembra. (Dun. KU) Iz Aten poročajo »Neue Freie Presse«: Kralj Konstantin je s svojo rodbino v nedeljo dopoldne dospel semkaj.

LDU Pariz, 19. decembra. (Brezlično) Po poročilih iz Aten so zavezniške vlade sklenile, da ostanejo njihovi poslaniki za enkrat še v Atenah, ne smejo se pa udeleževati nobenih svečanosti in vpostaviti odnošajev s kraljem Konstantinom. Isto velja za člane vojaških in mornariških misij. Ladje zavezniškov so že zapustile grške vode, da bi se oginile pozdrava križarke, na kateri potuje kralj Konstantin.

LDU London, 19. decembra. (Reuter) Angleška vlada je ukazala svojemu poslaniku v Atenah, naj ne stopi s kraljem Konstantinom v nikakršen stik. Britanska pomorska misija ostane v Atenah.

Razna poročila.

POGAJANJA V RIGI.

LDU Riga, 18. dec. (Orient.) Tukajšnji časopisi pričakujejo, da se bodo mirovna pogajanja končala okoli 15. januarja.

LDU Varšava, 18. dec. (Orient.) Na drogovskem kolodvoru v Gor. Sleziji so se spopadli italijanski vojaki z redarji in nemškimi prebivalci, ker je nemški delavec razžalil italijanskega vojaka. Po prizadevanju italijanskih častnikov je prenehalo

močno streljanje in vzpostavil se je zopet red.

REVOLUCIJA NA IRSKEM.

LDU London, 19. decembra. (Reuter) V črški grofiji so vojaki na dveh tovornih avtomobilih zašli v zasode. Dva vojaka sta bila mrtva in dva ranjena. Tovorna avtomobila so napadale zažgali. V grofiji Cavanu so bili napadeni patrolirajoči redarji. Eden je ubit, a trije so pa ranjeni.

ČESKI PRORAČUN.

LDU Praga, 19. decembra. (Dun. KU) Kakor poroča »Prager Tagblatt«, znaša vsota za vse naknadne potrebe, glode katerih je vlada v sobotni seji proračunskega odseda podala predlog, okrog 4862 milijonov. Dohodki znašajo 2676 milijonov, tako da znaša deficit nad 2 milijardi.

VPRAŠANJE VILNE.

LDU Kovno, 18. decembra. (Litv. brz. agentura) Po zanesljivih poročilih iz Vilne je premirje s Poljsko iznova ogroženo. Poslednje dni so dospeli v Vilno vojaški transporti s strelivom in opremo. Pričakuje se nova poljska ofenziva, in to od dosedanjega načelnika generalnega štaba Želigovskega in polkovnika Popickega. V nevtralnem pasu se množe napadi Poljakov. Litvanske obmeje čete so morale odbiti celo napade na svoja postojanke; to pa so tolmačili Poljaki kot prelom premirja.

LDU Zeneva, 19. decembra. (Wolff) Svet zveze narodov je razmotril poljsko-litvansko vprašanje in sklenil, naj se izvede ljudsko glasovanje v okrožju Vilne in naj se prouče potrebne izvedbene odredbe.

BRUSELSKA KONFERENCA.

LDU Pariz, 19. decembra. »Agence Havas« poroča iz Bruslja: Prvi sestanek delegatov, katerim je poverjeno razmotrivanje posameznih točk, je naredil ugoden vtis. Pričakuje se, da bo konferenca izgotovila svoje delo do Božiča.

LDU Bruselj, 18. decembra. (Havas-Reuter) Konferenca je na večerajšnji dopoldanski seji poslušala izvajanja nemških delegatov. Ko so ti odšli, so dobili nekateri delegati zavzemnikov nalog, od nemške delegacije dobiti bolj podrobne podatke o posameznih točkah, o katerih se je govorilo na konferenci. Nato je bila konferenca odgojena na ponedeljek.

LDU Bruselj, 19. decembra. (Dun. KU) Kakor javlja Reuterjev urad po »Agence Havas«, sta Seydoux in lord D'Abernon določena, da proučujeta z nemško delegacijo vsa vprašanja, ki se tičejo reparacij. Seydoux ima nalogo, da se peča z reparacijami v naravnih, D'Abernon pa s plačili v gotovini. Tudi nemški delegat Bergmann je že naznačil nemške zastopnike, ki bodo imeli nalogo, razpravljati z zavezniški vsako vprašanje zase in bodo dajali eventuelne informacije.

PADANJE CEN V AMERIKI.

LDU Washington, 19. decembra. (Brezlično) V uradni objavi glede znižanja cen naznanja vlada, da so cene povprečno padle za dvajset odstotkov. Letos so padle cene živilom za 8 odstotkov in cene blagu za obledo za 28 odstotkov.

Novice z Vzhoda.

Prestanek rusko-angleških trgovinskih pogajanj? Baje je v Moskvi zmagalo levo krilo komunistične stranke, ki je proti sklepu trgovinskega dogovora z Angleško, ker angleška vlada zahteva, da se ustavi boljševiška propaganda v Britaniji in ker Anglija noče priznati sovjetske republike. Rusija se boji tudi ustanovitve angleškega konzulata v Moskvi in angleških agentov po celi Rusiji. Z druge strani se poroča, da je Krasin v Londonu sklenil več pogodb z angleškimi firmami glede nabave montur, orožja, municije in avtomobilov. Faktično trgovinska pogodba z Anglijo še vedno ni sklenjena. Pač pa je Anglija odstranila vse pomorske mine, ki so bile postavljene v svrhu blokade Rusije.

Stanje v Indiji. V Moskvo so došla poročila, da se v Indiji vrše povsod veliki štrajki. Kalkutta da je že dva tedna brez razsvetljave. Produkcija nafte je popolnoma ustavljena. Angleška cenzura ne propušta iz Indije nobenih vesti. Boljševiki se zelo prizadevajo, da v Indiji zanetijo splošno revolucijo.

Protiv boljševiški pojavi. Sovjetska vlada objavlja, da so socialisti-revolucioneri započeli akcijo, kako bi organizirali teroristične napade na voditelje boljševizma in pravi, da bi v tem slučaju bili takoj ustreljeni vsi talniki, ki se nahajajo po ječah. — V Samarski guberniji v Stavropolskem okrožju so kmetje pobili boljševiški revkizijski oddelek. — V Belu Rusiji okoli Minska se nahajajo vstaji pod vodstvom Fedoščenka. — Ukrajinskega četaša Machnota so boljševiki razbili, sam Machnota pa je z nekaj sto ljudmi zbežal. — Ataman Semenov je zbežal na Japonsko. — V Petrogradu so delavci na Sestroreškem in Putilovskem zavodu zahtevali, da se odpravijo komisariji, znižajo 16 urni delavnik in zopet dovolijo delavski komiteti. Delavci so ukrotili rdečearmejce in jih 150 razstrelili.

Vojne priprave? Tako angleški kakor finski listi poročajo o vojnih pripravah sovjetske Rusije ob estonski in poljski meji in trdijo, da je Joffe dobil iz Moskve nalog, da zavlačuje mirovna pogajanja s Poljsko. — Na Črnem morju imajo boljševiki tri podvodne ladje. — Brodovje, katero je odvel Wrangel, šteje okoli 130 ladij (seveda je tu večina trgovskih), in dospel kmalu v Bizerto. — Poročajo, da je zavzetje Perekopa, ki je odločilo usodo Wrangla, delo nemškega generala Blücherja, ki je v ruski službi.

Izjava Trockega. Trockij, ki se je pripeljal v Sevastopol, je tu izjavil, da je prva naloga sovjetske armade, da napravi red na Kavkazu kjer je Anglija začela nove nevarne intrige proti sovjetski Rusiji. Sploh je treba obračati prvo pozornost na Anglijo, kajti le, če se oslabi Anglija, bo zadan udarec svetovnemu kapitalizmu.

Politične novice.

+ Prihodnja seja konstituante. Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Prihodnja seja konstituante bo najbrž v sredo, dne 22. decembra, četudi do srede ne bi bila sestavljena vlada. Pasić želi, da ima v tem slučaju ustavotvorna skupščina sejo prej, nego je sestavljena vlada. Na tej seji se bo volilo predsedništvo skupščine. Kot kandidatje se imenujejo dr. Veljković, dr. Ribar in dr. Lukinić. Zemljoradniški klub zahteva podpredsedniško mesto.

+ Dr. Hohnjec podal oddvojeno mišljenje v verifikacijskem odboru. Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Verifikacijski odbor je izvršil svoj posel. Dr. Hohnjec kot zastopnik Jugoslovanskega kluba je podal oddvojeno mišljenje zaradi protizakonite razporeditve volišč na Štajerskem, kjer je za več občin skupaj bilo odrejeno po eno samo volišče.

+ Zemljoradniški klub za centralizem. Belgrad, 20. dec. (Izv.) Zemljoradniški klub je izjavil, da kot mlada stranka ne želi stopiti v vlado, pač pa bo glasoval za vladni načrt, namreč za centralistično ureditev države. Za centralizem so se najbolj poganjali klubovi člani Samostojne kmetijske stranke iz Slovenije, ki so tudi silili v vlado, pa jih vodja zemljoradniške stranke v tem oziru kroti.

+ »Naprej« se časih rad postavlja v pozmo modrega ben Akibe, da končnoveljavno razsoda o važnih kulturnih vprašanjih. Pri tem pa kaže uprav afrikansko nevednost v stvarih katoliškega značaja. Tako na primer se »Naprej« čudi, da smo mi pribili, da so katoliške stranke od nek-daj stale na načelnem stališču, da se ne morejo zavzemati načeloma ne za monarhijo ne za republiko, in vidi v tem protislovje. Protislovja pa ni čisto nobena, ker je to pač načelo, in sicer jako važno in značilno za katolištvo, da vse družabne oblike in družabne rede smatra za nekaj odnosnega, prigodnega in odvisnega. To sledi iz katoliškega pojmovanja svetovja v odnosu k nadsvetovnemu. — Absolutno je le katolištvo, dragi »Naprej«; kaj pa je to, lahko pogledate v Bel-larmina ali pa vprašate za svet Abditusa, ki je v tem oziru bolj verziran nego ostali sodrugi.

+ Smešno. Celjska »Nova Doba« se hujuje na misijone, češ, da se zlorablja v politične svrhe. O tem, kaj je in kaj ni vse politično, se z »Novo Dobo« ne bomo prerekali. Omeniti moramo samo, da »Nova Doba« misli katoliško Cerkev ustrašiti s tem, da napoveduje akcijo za prestop v pravoslavje. Pravoslavja se ima katoliška Cerkev tako malo povoda bati, da bi bilo bolje, če bi bili gospodje pri »Novi Dobi« to grožnjo lepo obdržali zase. Za katoliško Cerkev ne bo nič izgubljeno, za pravoslavje pa — nič pridobljeno.

+ Dr. Pavlica v Gorici je napisal zanimivo razpravo, v kateri dokazuje, da misel sovjetov, ki so jo ruski antikrščanski socialisti izkazili v diktaturo enega samega stanu, izvira iz srednjeveškega krščanskega pojmovanja ureditve države po gospodarsko-stanovskih zastopih. — Tudi nemški krščanski sociologi opozarjajo na to dejstvo in se zavzemajo za tako stanovsko-sovjetsko organizacijo (Räteverfassung) na mesto dosedanje parlamentarne, kjer odloča po krivici številna večina brez ozira na važnost poedinih stanov in gospodarsko-kulturnih organizacij. — Dr. Pavlica navaja italijanske vire. — Ta misel se nahaja tudi pri mnogih krščanskih miselcih najzgodnejših vekov.

+ Giolitti in D'Annunzio. Rim, 20. decembra. (Izv.) Rapalska pogodba je bila v rimskem senatu sprejeta z 262 proti 22 glasovom. Giolitti je izjavil upanje, da bo D'Annunzio razumel to manifestacijo naroda morebiti brez vsega nadaljnega.

+ Novi avstrijski zavorni predsednik in socialni demokrati. O novem avstrijskem zavornem predsedniku dr. Hainischu piše »Arbeiterzeitung«, da je sicer izmed redkih mož avstrijskega meščanstva, ki je dvignil pogled iznad meščanske-kapitalističnih interesov in je vedno imel razumevanje za delavske težnje. Zato tudi z veseljem pozdravljajo, da je bil izvoljen on in ne Kienböck, ki ga je bila prvotno predlagala krščanska socialna stranka.

Spominska svečanost po dr. Mahničju.

V nedeljo 19. dec. se je v dvorani zagrebškega Glasbenega zavoda vršila spominska svečanost po umrlem biskupu dr. Antonu Mahničju. Okoli 11. ure dopoldne se je napolnila vsa velika dvorana z žalujočim občinstvom, tudi galerije so bile do zadnjega kotička zasedene. V prvih vrstah so sedeli škofje dr. Bauer, dr. Šarič, dr. Akšamović, dr. Premuš, provincial francišanske provincije in drugi, potem vladni poverjeniki za socialno skrb dr. Markulin, poslanci Barič in dr. Deželič, hrvatska katoliška inteligenca iz Zagreba in province, akademično in srednješolsko dijaštvo, mnogo damskega občinstva in drugi.

Na odru je bila postavljena slika pokojnega, obdanega od cvetja; ob strani sta stala dva »Domagojca« v uniformi kot častna straža.

Prvi govornik, urednik »Katoliškega lista«, dr. Stjepan Bakšić, je v vznešenem govoru očrtal veliki pomen pokojnika za slovenski in hrvatski katoliški kulturni pokret in podal popolno sliko njegove markantne osebnosti.

Fr. Tersegla v imenu Slovencev je osvetljeval temeljno idejo Mahničevega delovanja: uveljavljanje principa katoliškega solidarizma na vseh poljih kulturne delavnosti.

Profesor Maruković je v stvarnih izvajanjih narisal podrobno delovanje velikega škofa kot pisatelja, organizatorja, asketa.

Akademik Protulipac je z globokim čustvom opisoval, kaj je dr. Mahnič pomenil za katoliško dijaštvo, ki v njem slavi svojega očeta in hoče njegovi oporoki ostati zvesto do konca.

Franciškanski pevski zbor je ob početku in na koncu proslave zapel dve mojstrsko izvedeni žalostinki.

Komemoracija je pokazala, kako globoko čuti jugoslovanska katoliška javnost izgubo svojega prvoboritelja, kako pa je tudi v njej živa, odločna volja, nadaljevati dr. Mahničovo delo v smeri, ki jo je on začrtal.

Velikemu pokojniku pa slava večna!

Dnevne novice.

— Kamniški dekanjski odbor SKSZ bo imel na Šentjanževu, 27. decembra t. l. v »Kamniškem domu« svoj občni zbor s sledečim sporedom: 1. Otvoritev. 2. Kratko predavanje (članica odbora). 3. Branje zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. Poročilo o delovanju odbora. 5. Poročila o stanju SKSZ v dekaniji. 6. Želje in nasveti. 7. Izpolnitev odbora. 8. Slučajnosti. — Začetek bo hitro po prihodu jutranjega vlaka v Kamnik. Društva naj pošljejo svoje poverjenike, ki naj poročajo kratko o stanju domače organizacije. Poleg zastopnikov društev vabimo vse dobre ljudi, ki se zanimajo za naše prosvetno delo. Posebej še naše učiteljstvo in dijaštvo, ki bo ravno na počitnicah. Posebnih vabil radi drage pošte ne bomo pošiljali. Bog živi. — Predsednik.

— Za izboljšanje stanja naših malih obrtnikov, posebno izdelovalcev lesne domače robe in lončarjev, je pri ministrstvu industrije in obrti posredoval poslanec Škulj. Politične spremembe in trgovski zakon je namreč tako vplival na cele okraje okrog Ribnice in Kočevja, da je na tisoče družin v nevarnosti uboštva, domača obrt pa v nevarnosti, da propade. Dalekooznani Ribničan s svojo suho robo je naenkrat odrezan od Nemške Avstrije, Madžarske in Italije — nekdanjega Primorja in deloma Češkoslovanske. Blaga vedno več, a trg premajhen. Enako so tudi krošnjariji z raznim južnim sadjem, semeni itd. od Kulpe in Cabranke in iz Banjine popolnoma ob ves zaslužek. Posredovanje poslanca v omenjeni zadevi obeta biti uspešno, posebno, ker se baš sedaj pričenjajo razna trgovska pogajanja z Berlinom, z Italijo in v kratkem tudi z Dunajem.

— Sodnija brez sodnikov! — Prejeli smo sledeč uradni popravek: »Ni res, da dne 11. novembra 1920 na okrajnem sodišču v Celju strankam ni bilo nobenega sodnika na razpolago, in da so vsled tega manj premožni kmetje, katerim ne preostaja denarja, da bi najeli odvetnika, prihajali že tretjo soboto k sodišču, da bi govorili o nujnih, bodisi zapušćinskih, bodisi sirotinskih zadevah s sodnikom in da bi se jih odpravljalo, češ da ni sodnika, da je pri razpravljalnem (?) okrožnem sodišču, naj torej pridejo prihodnjo soboto. Res pa je, da je dne 11. decembra 1920 pri okrajnem sodišču v Celju bil strankam na razpolago sodnik Srećko Verbić s tremi avskulanti, in da so se dejansko vse stranke odpravile meritorno, nobena pa se ni odložila na drugo soboto. Pritegnitev sodnikov od okrajnega sodišča k razpravam pri okrožnem sodišču je bila pa neobhodno potrebna, ker so se vsled po volitvah povzročene preložitve porotnega zasedanja od 29. novembra na 6. decembra 1920 v soboto, dne 11. decembra pri okrožnem sodišču poleg porote vršile tudi štiri razprave pred sodnikom poedincem v civilnih zadevah in 14 razprav (Vr in Bi) pred kazenskim senatom. Vse te razprave so

bile razpisane že pred preložitvijo porotnega zasedanja in bi se bile morale preložiti na dva do tri mesece, kar gotovo ne bi bilo v interesu prizadetih strank. Res se je odpovedal dne 8. decembra en sodnik od okrajnega sodišča v Celju na nadomestovanje k okrajnemu sodišču Rogatec, toda le za nekaj dni, dokler se ni dobil drugi nadomestnik. To se je moralo zgoditi takoj, ker pri okrajnem sodišču v Rogatec vsled nezgode, ki je zadela tamošnjega edinega sodnika dne 7. decembra, ni bilo nobenega sodnika. — Predsedništvo okrožnega sodišča v Celju, dne 17. decembra 1920. F. Kotnik.

— Pravoslavni verniki v Sloveniji. Administrator pravoslavne nadškofije v Sremskih Karlovcih je z odlokom št. 14, 27. novembra 1920, št. M 349 pooblastil g. protorejera Dimitrija Sv. Jankovića, pravoslavnega vojnege svečenika v Ljubljani, da sme oskrbovati dušno pastirstvo nad vsemi pravoslavnimi verniki v Sloveniji. Tisti pravoslavni verniki, ki so že doslej pripadali v kako pravoslavno župnijo, n. pr. v Marini dol na Belokranjskem, ostanejo seveda še nadalje v isti zvezi.

— Društvo jugoslovanskih mont. akad. »Sloga« v Pribramu naznanja, da je bil na društvenem občenem zboru dne 20. novembra 1920 izvoljen za zimski semester 1920—21 sledeči odbor: predsednik Ivan Srebenšek, ing. cand., podpredsednik: Milija Božić, stud. mont., tajnik: Vasa Djordjević, stud. mont., blagajnik Branko Budimir, ing. cand., knjižničar Rudolf Jaroš, stud. mont., odborov nam. Branko Vukanović, stud. mont., revizor Tone Heman, ing. cand. — Ker je glavni namen društva strokovna izobrazba, se obračamo s prošnjo na p. n. občinstvo, da po možnosti prispeva za društveno knjižnico in ekskurzni fond. Prispevke je pošiljati na gorenji naslov.

— Število učiteljstva v Srbiji. — LDU Belgrad, 19. dec. (ZNU) Po zadnjih statističnih podatkih ministrstva prosvete je v Srbiji (meja l. 1914) 4235 učiteljev in učiteljic, v Črni gori pa 495. Šol je v Srbiji šol je v Srbiji 2296, v Črni gori pa 264.

— Važno za preživitelje, nezakonke otroke in ločene zakonke, ki imajo bodisi s sodbo ali poravnavo ozir. pogodbo določeno mesečno ali letno preživnino, je naredba skupne vlade v Belgradu z dne 21. junija 1920 št. 296 naredbenega lista z dne 9. avgusta 1920. Ta naredba določa, da ima vsak, ki prejema kako vzdrževalnino, pravico zahtevati, sedanjim razmeram primerno zvišanje teh prispevkov. To pravico pa zamore uveljavljati le tekom pol leta po razglasitvi te uredbe. Ker je bila ta naredba razglašena v Sloveniji 9. avgusta, potече ta pravica dne 9. februarja 1921. Kdor se čuti prizadetega, naj se torej pravočasno požuri, da ne zamudi tega roka.

— Strossmayerjev dan priredi povodom 106. rojstnega dne velikega vladike dne 4. februarja 1921 hrvatski »Prosvjetni Savez«. Društvo pozivlja vse narodne organizacije v Jugoslaviji brez razlike plemena, da ta dan primerno proslave.

— Naslejša knjiga Ivana Cankarja »Podobe iz sanj«, ki je bila že dolgo časa razprodana, je izšla v Novi založbi v elegantni novi izdaji. To najboljšo delo Ivana Cankarja priporočamo kot primerno božično darilo. Dobiva se v knjigarni Nove založbe na Kongresnem trgu po 40 K vezan in 30 K nevezan izvod ter v drugih knjigarnah.

— Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov v Ljubljani je imelo dne 19. decembra društven občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število železniškega uradništva iz Slovenije in Hrvatske. Zborovalci so brzojavno odposlali udanostne pozdrave Nj. Vis. regentu. Po temeljiti obravnavi je društven občni zbor sklenil razširiti delovnega društva po vsem ozemlju kraljevine ter v to svrhu izpremeniti dosedanje društveno ime v »Udruženje železniških činovnika u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca«. Sedež društva je do nadaljnjega Ljubljana. Preustroj društva se izvrši takoj po odobritvi sprmenjenih pravil po osrednji vladi.

— Novo mesto. Odgovor g. Maloviću. (»Kmetijski list« št. 51.) — G. Malovič, Vi trdite, da je Obrtno društvo in njega prospeh meni trn v peti. Vprašam Vas, kdo pa je bil tisti, ki je po prevratu prvi bodril obrtnike, naj se organizirajo? Ali ste bili Vi, ali sem bil jaz? Berite poročilo Vašega načelnika, g. Ogriča, v Vašem stanovskem listu o postanku Vašega društva! Ali ste Vi hodili dva dni v blatu in dežju po mestu in okolici od hiše do hiše, da se je sestal prvi ustanovni shod? Takrat je poudarjal g. Ogrič, da so obrtniki siti strankarstva, da hočejo izključno stanovsko organizacijo, da nobena stranka zanje ni ničesar storila, zato proč od strank! Jaz sem predlagal, da naj se obrtniki organizirajo v Jugoslovanski obrtni zvezi, ker sami zase v parlamentu ne bodo prišli v poštev. V parlamentu se tudi ne bo govorilo samo o obrtnih potrebah, ampak tudi o stvarih, ki za krščanskega obrtnika niso malenkosti. Obrtniki se bodo tedaj morali nasloniti na kako večjo stranko. Rekel sem, da predno bo eno leto, se bo izkazalo, kdo ima prav. Obveščaj je tedaj predlog g. Ogriča za nestrankarsko, izključno stanovsko organizacijo. In danes, g. Malovič, so zastopniki same,

stojnih kmetov-obrtnikov v prijateljskem objemu z liberalci v parlamentu. — Ob ustanovitvi Obrtnega društva je v Narodnem domu na javnem shodu poudarjal g. Ogrič, da nobeno izmed obeh društev ne sme rovariti proti drugemu, vsakemu obrtniku oziroma pomočniku je dano na prosto, v katerem društvu hoče biti, ali pa v obeh. In kako se je izvrševala ta obljuba? Člani Katoliškega društva pomočnikov so se pritoževali dan za dnem radi hujškanja proti njih društvu. Jaz jim vkljub temu nisem branil sodelovati pri Obrtnem društvu, medtem ko se je na nasproti strani napelo vse kripje, da se naše društvo zatre. G. Malovič, ali Vam je kaj znano, koliko se je delalo pri Vas za to, da se Obrtno društvo polasti naše hiše? Račun je bil ta-le: pomočniško društvo zatreti, in hiša nam pade kot zrelo jabolko v naročje. Poleg liberalnega Narodnega doma naj stoji trdnjava samostojnih kmetov-obrtnikov! To, g. Malovič, je bil cilj vseh naporov in vsega skrivanja za nestrankarskim, izključno stanovskim plaščem. In ker jaz nisem šel na ta lim, me blagovolite Vi označiti kot neprijatelja obrtnikov. — Vprašate, kaj sem storil za obrtnike. Namen našega društva je, zbirati pomočnike zlasti zvečer, da se izobražujejo, da se uče javno nastopati, da se pošteno pozabavajo, ko goje medsebojno prijateljstvo, z eno besedo, da ostanejo poštene fantje in da bodo nekoč poštene mojstri. Ta namen je društvo tudi v polni meri dosegalo in bi ga tudi danes lahko dosegalo, ako ne bi bilo od nekaterih članov Vašega društva toliko strastnega, le Vašemu stanu kvarljivega sovraštva in hujškanja proti našemu društvu. Iz obilice samo en primer: Uvedel sem tečaj za cirilico, povabil pomočnike in vajence, in res, oglašilo se jih je 25. Kar naenkrat jih preneha pohajati velik del. Vprašam na cesti vajenca, zakaj je prenehal. Odgovor: mojster mi je prepovedal. Vprašam drugega, odgovor isti. Enako usodo je imel socialni kurz. Sodbo o tem ravnanju prepuščam pametni javnosti. Vsekako je bolje, da zna pomočnik lepo plesati, kot da se priučil cirilice in se seznanil z ustrojem države in drugimi važnimi vprašanji, kajne? — Pravite, da so obrtniki zidali Rokodelski dom. In to Vi trdite zdaj, ko živi še dr. Marinko, ustanovitelj našega društva? Sklicujoč se na Vašo poštenost Vas prosim, da mi imenujete tistega ali tiste najmarljivejše pomočnike, ki sem jih jaz pod katerokoli pretvezo zignjal iz društva. Če so se nekateri naveličali poslušati hujškarje proti našemu društvu, ali če gre kdo raje tja, kjer se pleše, prosta mu pot. Spodtikate se na besedi »šuft«. Izgovorjena je bila v Vašem društvu, od člana Obrtnega društva, ob splošnem pritjevanju, na naslov tistih, ki bi ne šli z nestrankarsko, samo stanovsko organizacijo obrtnikov, v najboljšem prepričanju, da bo res tako. G. Malovič, Vi ste bili takrat zraven, jaz sem stvar samo poročal, zakaj torej zabavljate? — Račun za moje gospodarstvo je pač lahek, ker me je hiša olajšala za marsikak stotak, tako n. pr. samo prvo leto vojske, ko sem zidal, za petnajst, česar seveda Vi, g. Malovič, niste občutili. Trdite, da mi je obrnilo 85 obrtnikov hrbet pri volitvah. Nisem mislil, da se bo Vam, g. Malovič, ki ste znan politik, primerila tako velika računaska napaka. Prvič dobro veste, da tisti, ki so volili samostojno stranko, niso vsi obrtniki in nikdar bili niso. Drugič dobro veste, da je med onimi 85 samostojnimi najmanj dve tretjini takih, ki niso nikdar z našo stranko volili, torej jim ni bilo treba šele zdaj hrbta kazati. Tretjič veste, da ste zaostali precej pod številom, ki ste ga pričakovali, medtem ko je SLS dobila tisto število glasov, kot sem ga označil pred štetjem vprico komisije. Pripomnim Vam le še to, da že zdaj nekateri obrtniki zmagujejo z glavo, ko gledajo svoje zastopnike v družbi liberalcev. Morda jih bo glavobol spomnil, kaj so naredili. Hudi ste, da sem s tistimi par vrsticami obral vse stranke do mozga. No, kaj imate tako malo mozga? — Glede zlorabe božjih hiš od straži mojih gg. kolegov sem tudi drugega mnenja, kakor Vi, g. Malovič. Če bo n. pr. duhovnik rekel na prižnici, naj očetje pazijo na to, da se njihove hčere ne bodo pajdašile z oženjenimi možmi, bi jaz rekel, da duhovnik to sme reči na prižnici. Svobodomislec pa, ki si želi zakona na kvatre, ki hoče v parlamentu izvajati civilni zakon, bo trdil, da duhovnik hujška, ker zakon je politikum. Iste volja o šoli, o razmerju cerkve do države, pravzaprav o vseh desetih božjih zapovedih. Da bomo vedeli odslej, o čem smemo govoriti na prižnici, prosim, ustanovite centralno vpraševalnico za novomeški dekanat. — Bodite uverjeni, g. Malovič, da želim Obrtnemu društvu najlepših uspehov in najkrepkejšega razmaha, da odkrito priznavam njegova dela na polju medsebojne pomoči, a bodite tudi prepričani, da ste s samostojno politiko, ki ste jo vpeljali v društvo, društvu največ škodovali. — Dr. Ciril Ažman.

— Pevsko društvo »Vranska Vila« naznanja tem potom vsem p. n. skladateljem, ki so se udeležili razpisa nagrad, da ni bila prisojena prva nagrada v znesku 250 K nobeni skladbi. — Drugo nagrado v znesku 150 K je dobil Ivan Ocvirk, skladatelj v Si-

nju, za skladbo »Teče bistra voda«; tretjo v znesku 100 K pa Peter Jereb, pevovodja v Litiji, za skladbo »Peveca«. Nagrade po 50 K so bile prisojene: dve dr. A. Schwabu, zdravniku v Celju, za skladbi »Kmečka pesem« in »Božji volek«, po eno pa Ig. Hladniku v Novem mestu za »Pomlad«, Petru Jerebu za »V snegu« in Janku Lebanu v Zabukovici nad Škofjo Loko za »Domovina«.

— Jugoslovanski »Davos«. V »Sportu« nazivlje sportni pisatelj Radogorski naš Bohinj Jugoslovanski »Davos«. Četudi nima morda vsestransko prav in Bohinj danes osobito, kar se komforta tiče, še zdavnaj ne nudi onega, kar nudi prijateljem zime svetovnoznani engadinski »Davos«, četudi danes naši poklicani faktorji še nimajo pravega umevanja za zimski sport in nega velikanski upliv na narodno zdravje, ima vendar le pisatelj vsaj deloma prav, kajti pri naših skromnih še neurejenih razmerah je Bohinj vendarle Jugoslovanski »Davos«, oziroma se pri sodelovanju vseh poklicanih faktorjev in interesentov lahko čimprej dospe do tega slovesa. Od orjaških zasneženih gorskih velikanih obdana skoraj brezvevrotna bohinjska dolina, obsežni smrekovi gozdi, naravnost presenetljiva zimska insolacija, zelo obširno vežbališče in za smučarje na novo zgrajena smučska skakalnica, na novo zgrajeno umetno sankelišče izredno ugodne snežne razmere, za začetek zadostno število postelj in tečna prehrana, vse po dogovoru hotelirjev ne za pretirane cene, nam navdaja vendarle up, da postane Bohinj za Jugoslavijo res pravi »Davos«. Letošnja zimska športna sezona se otvori za Božič. Na programu so smučarski tečaji, konkurence v skakanju na smučeh, sportno in zabavno sankanje, smučarske in sankaske prvenstvene tekme; pa tudi za drugo zabavo in razvedrilo se bo skrbelo. Brezplačna pojasnila interesentom dajejo: »Sportna zveza Ljubljana« in nje zimski sportni odsek za Bohinj v Bohinjski Bistrici, odnosno posamezni hotelirji v Bohinjski Bistrici.

— Zavetišča za mladino. Ministrstvo za socialno politiko je ponudilo pravosodnemu ministrstvu, da mu odstopi zavod v Torži (Bačka), v katerem se nahaja nad 40 mladih deklet. V ta zavod bo prosvetno ministrstvo odpravljalo deklice v starosti od 12 do 16 let, ki so brez nadzorstva. Ministrstvo za socialno politiko bo osnovalo podoben zavod v Zanti ter še enega v Kovinju. V prvega bodo sprejemali zapuščene deklice do 12. leta, v drugega pa dečke do 12. leta, ki so brez nadzorstva, ki pa niso zakrivali nobenega kriminalnega prestopka.

— Velikomestna morala. Pred par leti se je v Pragi pripetil škandal, da je našla policija neke noči, ko je pregledovala javna zabavišča, celo vrsto bogatih mestnih dam, ki so se prodajale. Sedaj imajo podoben škandal na Dunaju, kjer je policija eno minolih noči zasačila v gotove vrste hotelih 32 mladih deklet iz meščanskih krogov, ki so se v svrhu postranskega zaslužka vdajale prostituciji. Nobeni izmed njih ni šlo pri tem za vsakdanji kruh, ampak za svilene nogavice, kožuhe in drugo razkošje. Sadovi materialistične kulture.

— Velik vlom. Vlomljeno je bilo v stanovanje Andreja Hodnika v Križah. Vlomilec je odnesel raznega blaga v vrednosti 33.930 K.

— Pogreša se Franc Smole, ki je zadnjič pisal dne 24. septembra 1916 iz Karpatov. Služil je pri 15. pešpolku 11. stotnija, vojna pošta 79. Če kdo o njem kaj ve, se prosi, naj naznani na naslov njegove žalujoče matere Ivane Smole, vas Kamnik 9, pošta Preserje pri Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij Dr. Mahničju v spomin. V spomin umrlemu škofu in katoliškemu buditelju dr. Antonu Mahničju, priredi Slov. kršč. soc. zveza slovesen sestanek v Ljudskem domu v sredo, ob 8. uri zvečer. Govorila bosta g. dr. Josip Srebrnič, vseučiliški profesor v Ljubljani, in g. konservator dr. Franc Stele. Petje bo oskrbelo pevsko društvo »Ljubljana«. Vstop je vsakomur prost. K obilni udeležbi vabi odbor SKSZ.

Ij Predavanje SKSZ v Ljudskem domu se bo vršilo danes, torek zvečer ob pol osmih. Predmet govora bo priljubljeni pisatelj dr. Fran Detela, ki je izpolnil ta mesec sedemdeset let svojega življenja. Vstop je vsem prijateljem znamenitega pisatelja prost.

Ij Odhodova seja SKSZ bo danes, torek, ob 4. uri popoldne. Prosim, naj vsi odborniki pridejo. — Podpredsednik.

Ij Občni zbor »Nove založbe« se vrši danes ob 6. uri zvečer v srebrni dvorani »Uniona«. Vsi člani vabljeni.

Ij Javno predavanje priredi v četrtek ob 6. uri zvečer v trnovskem župnišču »Gospodarsko in izobraževalno društvo za Krakovo in Trnovo«. Vstop vsakemu prost.

Ij Osebnost vest. Značaj pisarniškega ravnatelja je podelil regent višjemu pisarniškomu oficialu v pokloju g. Ignaciju Gabriću.

Ij Stolna Vincencijeva in Elizabetna konferenca sv. Nikolaja imata skupno seje v torek 21. t. m. zvečer ob pol 7. uri v

pisarni »Dobrodelnosti«, Poljanski nasip št. 10 (Romova hiša). Ker je to zadnja seja v tekočem letu, se prosi polnoštevilne udeležbe.

Ij Nesreča dr. Tavčarja. »Naprej« poroča: Dr. Tavčar, ki je navajen milega ljubljanskega podnebja je zelo nejevoljen na belgrajsko burjo, ki zadnji teden zelo absolutistično gospodari v Belgradu. Tako je imel v petek dr. Tavčar smolo, da ga je burja podrla na tla. Jezen in razburjen nad nesrečo, ki se mu je pripetila, je prišel v klub demokratske zajednice in rekel: »Jaz ne prestanem več tukaj; naj pride raje Reiser na moje mesto.«

Ij Tehnična srednja šola. Poverjenstvo za uk in bogočastje naznanja, da se dogovorjeno z ministrstvom trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, s pričetkom II. semestra tekočega šolskega leta 1920/1921 ime državne obrtne šole v Ljubljani izpremeni v ime: Tehnična srednja šola v Ljubljani. Organizacija zavoda ostane pri tej izpremembi naslova povsem neizpremenjena.

Ij Prosveta za frančiškansko župnijo v Ljubljani vabi vse svoje p. n. člane in članice, da se udeležijo polnoštevilno sestanka, ki se vrši danes v torek ob pol osmih zvečer na porti frančiškanskega samostana. Na svidenje. — Predsednik.

Ij Prosvetno društvo frančiškanske župnije priredi v sredo, dne 22. decembra ob 8. uri zvečer v dvorani na porti frančiškanskega samostana predavanje, ki ga bo imel vseučilišni profesor dr. G. Rožman. Vabimo k najštevilnejši udeležbi!

Ij Šentpeterski družabni klub. Zvečer ob 8. uri običajen prijateljski sestanek na verandi »Uniona«.

Ij Zveza trgovskih in privatnih nameščenec v Ljubljani vabi svoje člane in članice na sestanek dne 22. decembra ob pol 8. uri zvečer, ki se vrši v spodnjih prostorih I. del. konsumnega društva. Prosimo obilne udeležbe! — Odbor.

Ij Brivnice v Ljubljani bodo oba dneva božičnih praznikov zaprte. V petek pred prazniki bodo brivnice brez predelka od osmih jutraj do osmih zvečer odprte. Radi hitrejši in dobre postrežbe se prosi, da se striženje las opravi že dneve pred petkom.

»Akademski menza v Ljubljani« se Kolinski tovarni najiskreneje zahvaljuje za darovanih 600 (šeststo) kron.

Ij Za oslepele vojaške sta darovali 50 K sestrí Matanovič v počaščenje spomina pokojne gospe Paichlove.

Koliko bo veljal »Slovenec«?

Z ozirom na novo veliko podražanje papirja in vseh drugih potrebščin so se morale z novim letom dvigniti cene vsem časopisom.

Počeni z novim letom 1921 bo torej znašala naročnina na »Slovenca«:

za en mesec	25 K
za četrt leta	75 »
za pol leta	150 »
za celo leto	300 »

V Ljubljani v upravi prejemani bo veljal »Slovenec« mesečno 20 K.

Sobotna izdaja bo veljala celoletno 40 K.

Za inozemstvo (Italija, Švica, Nemčija, Francija, Amerika itd.) velja »Slovenec« dnevnik 35 kron na mesec.

Uprava »Slovenca«.

Orlovski vestnik.

Orel »Ljubljana M. O.« ima danes v torek važen sestanek na porti frančiškanskega samostana ob pol 8. uri zvečer. — Udeležba za vse člane obvezna. — Bog živil! — Predsednik.

Orliški krožek Ljubljana M. O. pozivlja vse svoje članice, da se udeležijo danes ob pol 8. zvečer skupnega sestanka v društvenih prostorih. — Predsednica.

Gojenke orliškega krožka »Ljubljana M. O.« imajo svoje redno telovadbo v nedeljo, dne 26. decembra od 2.—4. ure v Ljudskem domu. Pridite vse! — Načelnica.

Dijaški vestnik.

d Vse tovariše iz Ljubljane in okolice ponovno opozarjamo na važen sestanek ljubljanske podružnice S. D. Z. Vršiti se danes ob 17. in ne ob 16. uri, kakor je bilo v nedeljo pomotoma javljeno. Pridite vsi! Predsednik.

d Ribniška podružnica S. D. Z. priredi v sredo dne 29. dec. 1920 svoj sestanek v Vel. Laščah. Vršiti se ob 2. uri popoldne (po prihodu opoldan. vlaka) v dvorani »Sl. kat. izobraževalnega društva«. Na dnevnem redu so predavanja tov. iur. Jožeta Prijatelja: »Lajške šole« in osmošolca I. Burgarja: »Dijaštvo in socialno vprašanje«. Na programu je važen razgovor o načrtu kulturnosocialnega dela v bodoče. Vabim vse gg. starešine, tov. akademike in srednješolce, da se sestanaka polnoštevilno udeležijo. Opozorite na to vse tovariše, ki o tem iz kateregakoli vzroka ne bi izvedeli! Najiskreneje vabljena naša čast. duhovščina, naše vrlo učitelstvo in vsi pri-

jatelji, ki se zanimajo za naše dijaštvo v kočevskem okraju. Na svidenje v Vel. Laščah! — J. I., t. č. predsednik.

Najnovejša poročila.

JUGOSLOVENSKI KLUB.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Danes je Jugoslovanski klub nadaljeval razpravo o gospodarskih vprašanjih. Klub bo o tem izdelal obsežen načrt in bo deloval za njega izvršitev.

NOV KORAK JUGOSLOV. KLUBA RADI RAZMER V ARMADI.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Jutri dopoldne bo deputacija Jugoslovanskega kluba, obstoječa iz poslanca Sušnika, Hohnjeca in Milanovića šla v vojno ministrstvo, da pospeši rešitev koraka, ki ga je nedavno podvzel radi razmer v armadi, posebno radi hrane in postopanja častnikov z vojaiki iz Slovenije in Hrvatske v Macedoniji.

POLOŽAJ NERAZJASNJEN

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Političen položaj bi se dal takole orisati: Pregovori za sestavo vlade so zasedaj prekinjeni, tako da je položaj dospel na mrtvo točko. Tekom zadnjih dni so nastale rešitve krize. Vsekako se položaj med le nove kombinacije ter se iščejo poti za pravoslavnim božičnim praznikom ne bo razbistril.

STALIŠČE RADIKALCEV.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Pri pogajanjih za sestavo vlade je prišlo do nenadnega preobrata. Radikalni klub stoji na stališču, da mora kabinet sestaviti demokratski poslanec, dočim radikalci zahtevajo zase predsednika konstituantne. To stališče je Nikola Pasić razjasnil predsedniku demokratske stranke Ljubi Davidoviću. Kot ministrski predsednik se imenuje Ljuba Davidović, kot predsednik konstituantne pa Marko Trifković. Vzrok tej izpremembi tiči v političnem položaju zadnjih dni, ker se borba za kulisami še ni končala. Vsekakor je treba poudariti, da voditelji radikalne stranke uvidevajo nevarnost političnega položaja in da ne morejo nositi odgovornosti za stališče demokratske stranke, ki hoče izvesti ustavo brez rHvatov in Slovencev.

PREDLOG JUGOSLOV. KLUBA ZA ODGOVORE SEJE.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno). Jutri dopoldne ob 9. uri se sestane konstituenta k tretji seji. Na dnevnem redu je poročilo verifikacijskega odbora, ki je razdeljen med poslance. Med razdelitvijo in med sejo konstituantne mora po zakonu preteči 24 ur. Zato bi se imela seja vršiti šele v sredo. Na njej bi se razpravljalo o poročilu verifikacijskega odbora, izvolil predsednik ter bi se poslanci zapisali. Jugoslovanski klub bo jutri predlagal, da se sejo odgodi za čas po božičnih praznikih. Pasić je obljubil, da bo o tem razpravljaj radikalni klub.

BLOK ZA VOLITVE PREDSEDNIKA V KONSTITUANTO.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Nikola Pasić je danes pozval k sebi predsednika Jugoslovanskega kluba, Jugoslovanske muslimanske organizacije in Narodnega kluba in razpravljaj z njimi o političnih vprašanjih. Ob tej priliki se je sestavil parlamentarni blok iz omenjenih skupin in radikalcev za volitve predsednika konstituantne.

IZSTOP PROTIČA IZ VERIFIKACIJSKEGA ODBORA.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) V tukajšnjih političnih krogih je vzbudilo veliko pozornost, da je Stojan Protić izstopil iz verifikacijskega odbora. Protić se je odločil za to, da protestira proti načinu debate v verifikacijskem odboru. Demokrati, komunisti in samostojni hočejo, da se vsa vprašanja rešijo z večino gl. ov.

NOVE VOLITVE — GOVORICE O RAZPUSTU KONSTITUANTE.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Danes se je v klubih govorilo o novih volitvah, ki bi se imele vršiti takoj nato, kakor hitro konstituenta reši ustavo, tako da bi volitve za zakonodajni parlament bile prihodnje leto. V gotovih političnih krogih se govori o razpustu konstituantne in razpisu novih volitev.

MUSLIMANSKA ORGANIZACIJA.

Belgrad, 20. decembra. (Izvirno) Jugoslovanska muslimanska organizacija dosedaj ni točno precizirala svojega političnega programa z ozirom na avtonomijo. Avtonomistični člani kluba naglašajo realno politiko in bi bili voljni iti v ono vladu, ki bi bila voljna rešiti agrarno vprašanje v Bosni po njihovi volji.

VPRAŠANJE DALMATINSKE VLADE.

LDU Zagreb, 20. decembra. (ZNU) »Riječ« poroča iz Belgrada, da je demokratski klub danes razpravljaj o kandidaturi osebe za predsedstvo konstituantne. V kombinaciji stoji: dr. Lukinić, dr. Ribar in dr. Krstelj. Definitivni sklep še ni storjen.

ZBOROVANJE REŠKIH BEGUNCEV.

LDU Zagreb, 20. decembra. (ZNU) V Zagrebu bivajoči begunci z Reke so imeli večeraj sestanek, ki so se ga udeležili tudi Rečani italijanskega materinskega jezika. Udeležili so se zborovanja tudi pristaši Gothardove avtonomistične stranke ter reški socialisti. Sklicatelj zborovanja so poudarjali v svojih govorih, da bi bilo potrebno osnovati na Reki jugoslovansko lokalno stranko, ki bi konperirala z italijansko avtonomistično stranko in socialisti z namenom, da se pobija italijanska anekrijonistična politika. Zastopniki reške avtonomistične stranke, kakor tudi socialisti so poudarjali potrebo, da se na Reki osnuje jugoslovanska stranka, da se prične v delom proti italijanski imperialistični politiki v zvezi z drugimi strankami, ker je Reka v gospodarskem in trgovskem oziroma navezani na je zaledje, ki je Jugoslavija. Vršili se bodo še nadaljni sestanki, na katerih se bo razpravljajlo o tem vprašanju.

ZANIMIVA IZJAVA MAŽARSKEGA FINANČNEGA MINISTRA.

LDU Budimpešta, 20. dec. (MKU) (Narodna skupščina.) V današnji seji narodne skupščine je razvijal finančni minister Hegedüs svoj program. Poudarjal je, da so dolgovi Mažarske tako veliki, da jih država nikakor ne more prenesti. Treba jih je znižati vsaj za 4 odstotke. Dalje je treba za tri leta prolongirati izplačevanje za mažarsko vojno posojilo. Davek na vojne dobičke se ne sme izplačevati v vojni posojilom. Dalje je finančni minister predlagal različna sredstva za varčevanje, tako znižanje dvornih stroškov, omejitev diplomatskih zastopstev itd. Na vsak način pa je treba kriti stroške za narodno armado. Država ne sme pustiti, da bi častniki stradali. Zato je finančni minister zaprosil vojnega ministra, naj začasno ugotovi stroške le za pol leta, pridržal pa si je, da se armada ne sme vmešavati v politiko. On stoji na stališču trianonske mirovne pogodbe in ne more dovoliti niti vinarja za morebitne pustolovščine. Sosedje Mažarske morajo spoznati, da Mažari niso strahovi. Trianonska mirovna pogodba se izpremeni, ko pride Evropa do pravega spoznanja. Mažari ne smejo podvzeti nobenega nasilnega koraka in proračun za vojno ne sme vsebovati niti vinarja, ki bi se mogel uporabiti proti trianonski mirovni pogodbi. Kar se tiče davka na vojne dobičke, se bosta uporabljala dva davka. Davek, ki ga bo moral plačevati vsak, ki med vojno ni opravljal vojaške službe in davek, ki ga bo plačevati od imetja presegajočega milijon kron. Na mesto enkratne premoženjske oddaje, ki nekoliko spominja na komunizem, se uvede 25 odstotna imovinska oddaja, ki bo v glavnem zadela veliki kapital. Kolek vanja ne bo. Akcijske družbe naj se prisilijo, da v dveh mesecih zvišajo akcijsko glavnico za 5 odstotkov in da prepuste nove akcije brezplačno državi.

Finančni minister Hegedüs je nato govoril o uvedbi novih davkov in izjavil, da je država glede denarja lahko pomirjena. Devalvacija ne more nastopiti, ker je že tu. Minister je izjavil, da predpisuje trianonski mir zamenjavo bankovcev z državnimi papirji. To se mora izvesti v sporazumu z avstro-ogrsko banko. Tudi likvidatorji so pokazali svojo dobro voljo. Zato je treba vse storiti, da se to vprašanje reši sporazumno. Za slučaj, da se to ne posreči, je minister izdelal poseben načrt. Povodom izmenjave bankovcev se bo odtegnilo 5% vrednosti. Končno je finančni minister zbornico pozval, naj mu službeno izjavi, ako se strinja z njegovim načrtom, ako se pa ne, se vrne mirno na svoje prejšnje mesto. Ako zbornica njegov načrt odobri, mu mora izreči popolno zaupanje. Nato bo mogel začeti pogajanja z inozemstvom in njegova vlada ne bo mogla pasti. Govor finančnega ministra je bil sprejet z odobravanjem.

ANGLEŠKI LIST ZA AVSTRIJO.

LDU London, 20. dec. (Reuter.) »Daily Telegraph« razpravlja o poročilu avstrijske sekcije reparacijske komisije in poudarja, da se ne sme delati z malenkostnimi sredstvi, temveč da se mora preteči polom Avstrije preprečiti z energičnim nastopom. List resno svari velesile pred tem, da bi uporabljale taka sredstva, ki bi bila koristna le nekaj časa, in zahteva, naj se uvažujejo predlogi reparacijske komisije, med temi zlasti posojilo v znesku 250 milijonov dolarjev za oskrbo Avstrije z živili, premogom itd. List piše dalje o posledicah poloma Avstrije in trdi, da mirovna pogodba sicer ne dovoljuje priključitve Avstrije Nemčiji, da pa je omejitev različnih držav, ki so nastale iz Avstrije, dovedla do položaja, ki bi mogel biti Evropi nevaren. List meni, da konferenca podonavskih držav ne bo privedla do nikakih uspehov in predlaga, naj Anglija in Francija nastopita kot finančna poroka za Avstrijo.

BORZA.

LDU Zagreb, 20. dec. Devize: Berlin 214—216, Italija 530—532, London 530 do 535, Newyork kabel 148.50—150.20, Newyork ček 148.50—149.50, Pariz 890—900,

Praga 179—179.50, Švica 2300—2375, Du naj 23.60—24.—. Valute: dolarji 146.50 do 147.50, avstr. krone 0—26.50, francosk. franki 0—900, napoleonor 483—484 nemške marke 201—203, rum. lei 192 do 200, italijanske lire 0—525, boig. levi 150 do 160, češkoslovaške krone 170—175.

Narodno gledališče.

Drama:

Torek, 21. decembra »Smrti ples« II. Red B.

Sreda, 22. decembra: Figaro se ženi. Izven.

Četrtek, 23. decembra: Zaprto.

Petek, 24. decembra: Zaprto.

Sobota, 25. decembra: Masanaginica. Izven.

Nedelja, 26. decembra: Sen kresne noči. V opernem gledališču ob dramskih cenah. Izven.

Ponedeljek, 27. dec.: Smrti ples. I. Red A.

Torek, 28. decembra: Smrti ples. II. Red A.

Sreda, 29. decembra: Zaprto.

Četrtek, 30. dec.: Sen kresne noči. V opernem gledališču ob dramskih cenah. Red D.

Petek, 31. decembra: Zaprto.

Sobota, 1. januarja: Cvrček za pečjo. Izven.

Nedelja, 2. januarja: Pohujšanje v dolini šentflorianski. Izven.

Ponedeljek, 3. jan.: Cvrček za pečjo. Red B.

Opera:

Torek, 21. decembra »Tosca«. Red E.

Sreda, 22. decembra: Dalibor. Red D.

Četrtek, 23. decembra: Zaprto.

Petek, 24. decembra: Zaprto.

Sobota, 25. decembra: Lepa Vida. Izven abonementa.

Nedelja, 26. decembra: Sen kresne noči (v opernem gledališču ob dramskih cenah). Izven abonementa.

Ponedeljek, 27. decembra: Zaprto.

Torek, 28. dec.: »Trubadur«. Red C.

Sreda, 29. decembra: Tosca. Red C.

Četrtek, 30. decembra: Sen kresne noči (v opernem gledališču ob dramskih cenah). Red D.

Petek, 31. decembra: Od bajke do bajke (otroška predstava ob 3. popoldne). Izven abonementa.

Sobota, 1. januarja: Prodana nevesta. Izven abonementa.

Nedelja, 2. januarja: Tosca. Izven ab.

Ponedeljek, 3. januarja: Zaprto.

Prosveta.

pr Dve božičnici. 1. P. H. Sattner: Svetonočno zvonjenje. 2. Stanko Premrl: Čuj, Prmila. Dvoglasna ženska zbor s klavirjem. V Ljubljani 1920. Založila Jugoslovanska knjigarna. Natisnili J. Blasnikovi dediči. — Prav razveselil sem se pričujočih skladb, zakaj tako mehne in nežne poezije polni sta, kot božična noč. In kar bo kupcem najbolj všeč: obe lahki za petje, lahki za spremljanje in vonjivo blagolasi. Namenjeni sta v prvi vrsti domačemu petju, božičnici v zaupnem družinskem krogu, kjer bosta srca razvneli. Pa tudi Marijine družbe, dekliški zavodi, ženski odseki izobraževalnih društev, Orlice, dekliške zveze, celo Marijini vrtci ju bodo zmogli in se greti v njih ljubki toploti. Škoda, da skladbi nista malo preje izšli, zakaj marsikdo, ki bi ju z veseljem užival, ne bo pravočasno zvedel za nju. Pa saj sega božična doba preko Sv. Treh kraljev. Premrlova, dasi nekoliko mehka pesem se more rabiti tudi v cerkvi; P. H. Sattnerjeva je pa zaradi besedila omejena na izvincerkveno rabo. — Cena 15 K. F. K.

g Ženitvene kaveije za častnike. Ministrstvo za vojno in mornarico je določilo potom naredbe, da nadomeščajo življenjske police zavarovalne družbe »Jugoslavija« ženitvene kaveije za častnike.

Ljubljanska porota.

Včeraj je vodil poroto g. nadsvetnik Rekar, votanta sta bila gg. dvorni svetnik Andolšek in okrajni sodnik Avsec; obtožbo je zastopal g. državni pravdnik dr. Modic.

Mladi tat.

V prvem slučaju je porotno sodišče prisodilo en mesec zapore vajencu Kristjanu Rozmanu, kateri je svojemu mojstru g. Karlu Dobrinu v Tržiču ukradel v nedeljo 18. julija 1920 gotovine 32.480 kron in skril denar pod škoupo. Gospod Dobrin je precej osumil fanta tatvine, ker ni šel, kakor mu je zapovedal, v cerkev h krščanskemu nauku. Fant je nekaj časa tajil, nato pa priznal in prinesel ukradeni denar nazaj.

Ogrske ciganke pred ljubljansko poroto.

Precej na to je otvoril g. nadsvetnik Rekar razpravo proti Barbari Müller, Terziji Ritter, Alojziji Ritter in Berti Ritter katere je zagovarjal ex officio g. dr. Grablo.

vic; vse so ogrske ciganke iz Bačke. Pri-
peljale so se v Ljubljano, kjer so dne 23.
avgusta ukradle gospodu Ivanu Kostevcu
na Sv. Petra cesti št. 4 blaga v vrednosti
5520 kron, Francetu Drogeniku v vredno-
sti 4952 K, Josipu Mačku za 2600 K, Fr.
Kraškovicu za 5416 K, M. Ambrožiču za
2124 K; dne 24. avgusta pa Karolini Treo-
vi v vrednosti 1465 K. Dalje so našli pri
njih še blaga za 5058 K, ki je bilo gotovo
tudi ukradeno. Predno so se mislile od-
peljati v Zagreb, jih je policija aretirala.

Potem ko se je prebrala obtožnica, je
vprašal g. nadsvetnik Rekar obtoženke, če
razumejo slovensko ali srbsko. Odgovo-
rile so, da znajo samo nemško in ogrsko.
Barbara Müller je povedala, da sta kradli
ona in Terezija Ritter, mlajši: Alojzija in
Berta Ritter nista kradli. Terezija Ritter
je tudi rekla, da mlajši dve nista kradli.
»Ali ste prvič v Ljubljani kradli?« je vpra-
šal g. predsednik Terezijo Ritter. »Prvič!
Prvič, ker je bila prilika ugodna.« Alojzija
Ritter je rekla: »Čisto nič nisem kradla.
Nedolžna sem, kakor ljubi Bog. Bila sem v
dveh trgovinah.« Berta Ritter je tudi zatr-
jevala, da ni čisto nič kradla. Bila je, ka-
kor pravi, v treh trgovinah. Priča Ivan Ko-
stevc je po vzorcih, katere je nosil straž-
nik okoli, spoznal, da mu je bilo ukradeno
blago. Barbara Müller je na zahtevo gosp.
predsednika pokazala, kako je skrila pod
predpasnik ukradeni kos sukna. Gospod
Južina je povedal, da so prišle tri ciganke
v skladišče. Opravititi smo imeli takrat ve-
liko. Zanesel se nisem, da more kar cel
kos ukrasti. Govorile so nemško in precej
dobro srbsko. Müllerjeva in Terezija Rit-
terjeva sta hitro zatrdili, da ne znata
srbsko in da sta bili sami v trgovini. Vinko
Bur je povedal, da so bile Barbara Müller,
Terezija Ritter in Alojzija Ritter v trgo-
vini, videl jih je, ko so šle vse tri v skladi-
šče. Marija Japelj, prodajalka pri Drogeni-
ku: Po vzorcih smo spoznali, da smo bili
okradeni. V Drogenigovi trgovini so bile
vse štiri. Ciganka je šla kar za menoj za
pudeli, Josip Maček ni bil doma, ko je bil
okraden. Anton Širca, vpok. železniški ču-
vaj, je bil v Mačkovi trgovini, ko so prišle
tri ciganke v trgovino. Karel Maček, ki je
bil takrat tudi v trgovini, je spoznal Bar-
baro Müller in Alojzijo Ritter. Franc Kra-
škovic je po kosilu zapazil, da je bil okra-
den. Vedel je, da so mu to te vzele. Šel je
na postajo in naročil, naj primejo, če pri-
dejo take in take ženske tja. Res so jih
aretirali. Apalonija Kraškovic je spoznala
Ritterjeve, ki so bile takrat v njeni trgo-
vini. Govorile so z njo slovensko. Dve sta
jo motili z govorjenjem, tretja je pa krad-
la. Franc Hrehorič je povedal, da so bile
vse štiri v njegovi trgovini, v kateri so
ukradle 2 kosa cefirja. Pri Mariji Skabi-
novi na Gosposvetski cesti 13 so ciganke
spale. 80 kron so ji dale. Rekle so, da so
prišle iz Bačke kupovat. Imele niso s se-
boj nič. Pri njej so peklo meso in kuhale
češpljeve cmoke. Na kolodvor sta peljali
ovoj Alojzija in Berta Ritter. Andrej Ja-
pelj je pokazal na Alojzijo in Berto Ritter,
ki sta prinesli ovoj v garderobo. Barbara
Müller je zatrjevala, da je bila ona takrat
na kolodvoru, toda g. Japelj je določno
spoznal mlajši Ritterjevi, ki sta prinesli
blago v garderobo. Franc Masič je tudi po-
kazal s prstom na mlajši dve ciganki. O
drugih rečeh je rekla Barbara Müller, da
so bile ukradene v Zagrebu. Senat je stal-
vil porotnikom 4 glavna in 4 dodatna vpra-

šanja. Državni pravdnik g. dr. Modic je
zahteval, naj porotniki vsa vprašanja potr-
de, g. dr. Grablovic je zahteval, naj se
Alojzija in Berta Ritter oprostite. Porot-
niki (prvomestnik g. Kunc iz Ljubljane) so
vsa vprašanja soglasno potrdili in sicer ta-
ko, da presega povzročena škoda pri Bar-
bari Müller in Tereziji Ritter 4000 K, pri
Alojziji in Berti Ritter pa 400 kron. Pred-
sednik g. svetnik Rekar je na to razglasil
sodbo, s katero so bile obsojene:

Barbara Müller na 2 leti,
Terezija Ritter na 2 leti,
Alojzija Ritter na 1 leto in
Berta Ritter na 1 leto težke ječe.

Novomeška porota.

Porotno zasedanje v Novem mestu je
trajalo od 6. do 15. decembra. Tako dol-
gega porotnega zasedanja menda še okrož-
no sodišče ni doživelo.

Dne 6. decembra je sedel na zatožni
klopi 28 letni berač Tomaž Lukič zaradi
hudodelstva posilstva, katero je zagrešil
sredi avgusta na 76 letni Neži Grgarič.
Predsedoval je sodnemu dvoru predsednik
okrožnega sodišča dr. Polensek, votanta
sta bila nadsvetnik Škerl in dr. Hrašovec.
Obtožbo je zastopal dvorni svetnik dr.
Kremžar, zagovarjal je obtoženca odvet-
nik dr. Česnik. Na predlog zagovorništv
se je razprava prelozila, da se preišče ob-
toženčevo duševno stanje po dveh psihi-
jatrih.

Istega dne se je vršila razprava pred
istim sodnim dvorom, z istim javnim obto-
žiteljem in zagovornikom proti Jožefu
Strgarju zaradi hudodelstva tatvine. Obto-
žen je bil, da je začetkom februarja 1920
ukradel iz hleva Josipa Vakselna v Belem
Bregu 2 konja ter ju odgnal na Hrvaško.
Ker dve najvažnejši priči nista prišli k raz-
pravi in sta javni obtožitelj in zagovornik
stavila nov predlog na zaslišanje prič, se
je razprava prelozila.

Dne 7. decembra je sedel na zatožni
klopi cigan Pavel Brajdič, ki je bil obdol-
žen različnih tatvin. Senatu je predsedo-
val nadsvetnik Foerster, votanta sta bila
svetnik Kovač in svetnik Kuder. Obtožbo
je zastopal drž. pravdnika namestnik Bar-
le, zagovornik je bil odvetnik dr. Ivanetič.
Porotniki so nanje stavljena vprašanja eno-
glasno potrdili in je bil Brajdič obsojen na
8 let težke ječe.

Isti dan se je vršila razprava proti
Franciški Banič pred istim senatom. Ob-
tožbo je zastopal drž. pravdnika namest-
nik Barle, zagovarjal je obtoženko dvorni
svetnik pl. Garzarolli. Na zagovornikov
predlog se je v svrhu zaslišanja novih prič
razprava prelozila.

Dne 9. decembra se je zagovarjal
pred poroto Matija Račič iz krškega okra-
ja zaradi uboja lastnega očeta. Senatu je
predsedoval nadsvetnik Kozina, votanta
sta bila nadsvetnik Škerl in svetnik dr.
svetnik dr. Kremžar. Obtoženca je zago-
varjal dvorni svetnik pl. Garzarolli. Po-
rotniki so vprašanja na uboj potrdili in je
bil Račič obsojen na 8 let težke ječe. Za-
govornik je prijavil ničnostno pritožbo.

Isti dan se je vršila razprava proti Iv.
Lesarju in Ivanu Čampi zaradi hudodelstva
tatvine pred istim senatom. Obtožbo je za-
govarjal odvetnik dr. Vasič. Ker sta obto-
ženca navedla nove komplice in v zagovor
drug drugega obtežila, se je na predlog

drž. pravdnika ukrenil proti njima preisko-
valni zapor. — Bila sta namreč poprej na
svobodi — in se je razprava prelozila.

Dne 10. decembra so sedeli na zatož-
ni klopi škocjanski »boljševiki« Janez No-
vak ml., Martin Železnik, Jožef Gorenc,
Alojzij Kranjc, Ivan Golob, Ivan Kocjan,
Pavel Banič, Jožef Banič, Janez Kirar in
Janez Novak star. Prvih 9 je bilo obtože-
nih, da so z neznanimi tatinskimi tovariši
v družbi pokradli koncem aprila trgovcu
Alojziju Pungerčiču v Škocjanu raznega
manufakturnega blaga v vrednosti okrog
160.000 kron. Janez Novak star. pa je bil
obtožen, da je ostale obtožence k tatvini
pri Pungerčiču napeljeval. Senatu je pred-
sedoval svetnik Tekavčič, votanta sta bila
svetnik Kovač in okrajni sodnik Luzner.
Obtožbo je zastopal namestnik drž. pravd-
nika Barle, zasebnega udeleženca Alojzija
Pungerčiča odvetnik dr. Česnik, obtoženca
Janeza Novaka ml. in star. je zagovarjal
odvetnik dr. Vasič, ostale obtožence pa
odvetnik dr. Ivanetič. Porotniki so glede
Janeza Novaka star. nanje stavljena vpra-
šanja enoglasno zanikali, glede ostalih ob-
tožencev pa potrdili. Janez Novak star. je
bil torej oproščen, ostali obtoženci pa so
bili obsojeni, in sicer Janez Novak ml.,
Martin Železnik, Jožef Gorenc, Ivan Go-
lob in Jožef Banič vsak na eno leto, ostali
pa vsak na 14 mesecev težke ječe.

Dne 11. decembra se je zagovarjal
pred poroto gostilničar in posestnik iz Št.
Jerneja Anton Majzel zaradi težke telesne
poškodbe, prizadete trgovcu Valetu iz Št.
Jerneja, kateremu je izbil oko. Senatu je
predsedoval predsednik okrožnega sodi-
šča dr. Polensek, votanta sta bila nadsvet-
nik Škerl in dr. Hrašovec, obtožbo je za-
stopal dvorni svetnik dr. Kremžar, zaseb-
nega udeleženca Valeta dvorni svetnik pl.
Garzarolli, obtoženca je zagovarjal odvet-
nik dr. Vasič. Zasebni udeleženec je zahte-
val okrog 1 milijona kron odškodnine. Po-
rotniki so nanje stavljena vprašanja glede
težke telesne poškodbe zanikali in je bil
Majzel oproščen.

Isti dan se je vršila razprava proti Iv.
Čopu zaradi hudodelstva tatvine ene kra-
ve na škodo nekemu Braunerju v Kočev-
ski Reki v vrednosti 9000 kron pred istim
senatom. Obtožbo je zastopal dvorni svet-
nik dr. Kremžar, obtoženca je zagovarjal
odvetnik dr. Česnik. Porotniki so vpraša-
nja na tatvino potrdili in je bil Čop obsojen
na 18 mesecev težke ječe.

Dne 13. decembra so se zagovarjali
pred poroto znani cerkveni tatovi Alojzij
Erjavšek, Anžlovar Franc, Fink Karol,
Kračun Jože in Sadar Jože, ki so koncem
julija vdrli v cerkev v Zagradcu in izvršili
razne druge tatvine. Senatu je predsedo-
val nadsvetnik Foerster, votanta sta bila
svetnika Kovač in Kuder, obtožbo je za-
stopal drž. pravdnika namestnik Barle,
Erjavška je zagovarjal odvetnik dr. Ivane-
tič, Kračuna in Sadarja dvorni svetnik pl.
Fischinger. Obtožbo je zastopal dvorni
Garzarolli. Porotniki so stavljena vpraša-
nja glede tatvine potrdili in je bil obsojen
Erjavšek na 6, Anžlovar na 5, ostali pa na
3 leta težke ječe.

Istega dne sta sedela na zatožni klopi
Martin Vivoda in Martin Šaver radi tatvi-
ne ameriških dolarjev pred istim se-
natom. Obtožbo je zastopal drž. pravdni-
ka namestnik Barle, obtoženca je zago-
varjal dvorni svetnik pl. Garzarolli. Obso-

jena sta bila Vivoda na 18 mesecev, Šaver
pa na 6 tednov težke ječe.

Dne 14. decembra je sedel pred novo-
meško poroto 20 letni Franc Hrovat, mli-
narjev sin iz Rateža. Obtožen je bil, da je
koncem maja 1920 s strelom iz puške ubil
mlinarjevega sina Jožefa Rozmana, ko je
ta šel vasovat k Jožefi Vidmar. Senatu je
predsedoval nadsvetnik Kozina, votanta
sta bila svetnika Kovač in dr. Fischinger,
obtožbo je zastopal dvorni svetnik dr.
Kremžar, zasebnega udeleženca Rozmana
odvetnik dr. Vasič, obtoženca je zagovar-
jal odvetnik dr. Ivanetič. Razprava je tra-
jala ves dan ob velikanski udeležbi občin-
stva in še pozno v noč. Šele po 12. uri po-
noči je razglasil nadsvetnik Kozina raz-
sodbo, s katero je bil Hrovat obsojen za-
radi uboja na 4 leta težke ječe.

Dne 15. decembra so sedeli na porot-
ni klopi Franc Volaj, Vinko Pustavrh in
Josip Milotič zaradi hudodelstva tatvine.
Obtoženi so bili, da so koncem julija
ukradli trgovcu Štrumbelju v Vavti vasi
različno manufakturno blago v vrednosti
okrog 40.000 kron. Senatu je predsedoval
svetnik Tekavčič, votanta sta bila nad-
svetnik Škerl in okrajni sodnik Luzner,
obtožbo je zastopal drž. pravdnika na-
mestnik Barle, prva dva obtoženca je za-
govarjal dvorni svetnik pl. Garzarolli, zad-
njega pa odvetnik dr. Česnik. Porotniki so
vprašanja na tatvino potrdili in senat je
prisodil Volaju 18 mesecev, Pustavruhu 2
leti, Milotiču pa 2 in pol leta težke ječe.

Jugoslovanski skladni koledar
za leto 1921 je ravnokar izšel v zalogi
Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani.
Cena 30 kron. — Trgovci dobe popust.

Žepni koledarček za leto 1921 je
tudi izšel istotam v prikupljivi in pri-
ročni mali žepni obliki in zelo okusni
vezavi. Cena 12 kron, trgovci dobe zna-
ten popust.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opa- zovanja	Baro- meter v mm	Termo- meter v C	Paštrom. distance v C	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
18./12. 21 h	736.2	1.1	0.9	obl. —	—
19./12. 7 h	739.1	1	0.9	obl. —	1.5
19./12. 14 h	739.2	3.1	1	obl. —	—
19./12. 21 h	738.5	— 1.2	2.5	obl. —	—
20./12. 7 h	738.7	— 0.1	—	obl. j.	—
20./12. 14 h	736.3	+ 3.4	1.1	obl. j.	—

Vodovodne cevi in pilnske cevi v pre-
meru 4/4 in 5/4 cale,
oddaja mnogo pod dnevno ceno uvozna
trrdka J. Razboršek, Šmartno pri Litiji.

KORUZO

prima za mleto prodam ceno
več vagonov.

HLODE

češnjave, orehove, lipove in dru-
ge kupim. JOŽEF PLANČAR,
Dolenjska cesta št. 5.

Brez posebnega obvestila.

Potrži neizmerno žalosti nazna-
njamo vsem, da je naš srčno ljubljeni
mož, nepisno dobi, skrbni oče,
brat, tast, bratranec in stric, gospod

Jožef Podkov

mesar

v soboto dne 18. t. m. po kratki
mučepolni bolezni mirno preminul.
Pogreb neozabnega pokojnika
je bil v ponedeljek dne 20. t. m. ob
4. uri popoldne iz deželne bolnice
na pokopališče k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 21. dec. 1920.

Zahvala.

Obenem se zahvaljujemo vsem
darovateljem krasnega cvetja, pev-
skemu društvu Krakovo-Trnovo za
v srce segajoče žalostinke, kakor
tudi vsem, ki so spremili blagega
pokojnika na njega zadnji poti.

Josipina Podkov, žena.

Jožef, Lina, Jela, otroci.

Vsi ostali sorodniki.

M. P. Z.

Inserirajte v Slovincu!

Krasno izbiro

božičnih daril

po nižanih cenah priporoča

M. TIČAR, LJUBLJANA

Salzburgova ul. 1 in Sv. Petra c. 26

Prodaja se. omara visoka za obleko in
perilo, 2 fotelja in 2 umetni
slik z okvirjem. Naslov pove uprava
»Slovenca« pod št. 5066.

Išče se izučeni vrtnar. Dobi stano-
vanje in hrano v hiši. Plača po dogovoru. Oglasi naj se
Ljubljana, Kolodvorska ulica 11.

3000 kg dobrih zimskih jabolk se
(tudi v manjših količinah). Naslov v upravi
pod št. 5067.

Dve diljakini se sprejmeta na hrano
in stanovanje. Naslov v
upravnistvu »Slovenca« pod št. 5070.

Boljša vdova išče mesto gospodinje k
samostojnemu gospodu
ali v župnišče. — Naslov pove uprava
lista pod št. 5069.

Prodaja: konja, opremo, voz ter mo-
tor. derno opremo za mesnico.
L. Kasirer, mesar, Rožna dolina.

Kuharica, snažna in čista, z večletnim
pridevom, sprječevalom, izurjena v
vsem gospodinjstvu, želi službo pri
manjši boljši rodbini. Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 5068.

PARO-STROJI

(l. znamke) polnojarmenike, vseh dimenzij
nudi Import-Export M. J. Nerat, Maribor,
Gospiska ulica 58., telefon 262.

Poslovodkinja popolnoma izveščana,
praktična z večletno
praksjo se išče za novo trgovino (podru-
žnico) z mešanim blagom v Senčurju pri
Kranju. Gospice, katere so že službovale
v Kranju in znajo kuhati, imajo prednost.
Franc Dolenc, Kranj.

Novost! »Muller« računski stroj.
Deji, množi avto-
matično do 1.000.000 in več. Potreben v
pisarnah, trgovinah, solah itd. Žepna ob-
lika. Cena na povzete 14 K. Na pred-
plačilo 10 K. Trgovci velik popust. Pošilja:
R. Cotic, Vrhnika. 5045

Znamenita nabožna knjiga z zlato
vsobino.
Kratko navodilo za pravo pobožnost
do Matere božje. Priredil dr. A. Zdešar.
Dobi se v Jugoslav. knjigarni in Lju-
bljani in v vseh knjigarnah. Cena 9 K 60v.

Črno deteljo

plačujemo po najvišji
ceni. — Sever & komp.,
Ljubljana, Wolfova 12.

Moderna trgovina na debelo je naprodaj!

V popolnem obratu. najmoderneje ure-
jena v lastni krasni hiši, na najlepšem
mestu, v velikem mestu Jugoslavije.
Dopisi naj se pošljejo pod sifro »Mo-
derna engros-hiša« na Blocknerjev
anončni zavod Zagreb, Jurjevska
ulica 31.

Br. Novaković

veletrgovina vina in žganja

Ljubljana (Kolizej). Telef. int. 131.

čajni rum ter fine likerje v sodih in v steklenicah. —
Kupimo vsako množino steklenic od 7/10 in po 1 liter.

Naročajte in širite »Slovenca«!

Tovarna cementnih izdelkov Tršan & Gorjanc, Kranj

izdeluje

strešno opeko:

zarezo in ogljato,

plošče za tlakovanje

dvorišč, delavnic, hodnikov, kuhinj, kopalnih sob, hlevov i. t. d. vseh barv
in vzorcev (izdelane pod pritiskom 300 atm., torej neobračljive)

izdelke iz umetnega
kamenja in marmorja:

železobetonske stopnice klepane in brušene, postamente, balustrade, orna-
mente za fasade, vrtno ograje, bangerje, nagrobne spomenike in okvire,
korita, zlebove, cevi za kanale (6—100 cm premera) i. t. d.

Prodaja cementa.

Naročila za bodočo gradbeno sezono priporočava že sedaj!

Za dvakratno objavo v tednu se
računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA

«Svetla», Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.

FOTOGRAFSKI ATELJE:

Grabčec Franjo, Miklošičeva c. 6.

JAVNA SKLADIŠČA

«Balkan», L. Ljublj., javno skladišče,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)

KLEPARJI

Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

KNJIGARNE

Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.

KNJIGOVEZNIKE

Knjigoveznica K. T. D., Kopitar-
jeva ulica št. 6.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE

Olup Josip, Pod Irancem.

LEKARNE

«Pri Mariji Pomagaj», Reslj. c. 1.

MANUFAKTURNE TRGOVINE

Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MODNI SALONI

Götzl Marija, Zidovska ul. 8 in 7
Hribar Rozi, Rimska cesta št. 6.

MODNE TRGOVINE

Kunovar Ivan, Stari trg 10.

PARFUMERIJE IN KOSMETIKA

«Uranus», Mestni trg 11.

TRGOVINE S PAPIRJEM

«Uranus», Mestni trg 11.

SOBNO SLIKARSTVO

Žuran Martin, Mestni trg 12.

STAVBENA PODJETJA

Treo Viljem, arhitekt, mestni stav-
benik, Gosposvetska cesta 10.

SPEDICIJSKA PODJETJA

«Balkan», Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica

4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO

Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Pakič Ivan, Stari trg št. 20.

TRGOV. Z DEZN. IN SOLNEN.

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOVINE Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM.

Eriavec & Turk pri «zlati lopati»
Valvazorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta 21.

Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta
10. (Mar. Ter. cesta.)

ZALOGA POHIŠTVA.

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Naročalte, Slovenca!

Globoko potrpi vsled nepričakovane bridke izgube, naznanjamo
vsem prijateljem in znancem, da so se naša predobra, nepozabljiva mama

Marija Gutenberg roj. Premru

v torek dne 14. decembra 1920, ob 3. uri popoldne, po kratki, mučni
bolezni, prevrtena s svetimi zakramenti za umirajočo, v 44. letu svoje
starosti, preselila v boljšo večnost.

Zemeljske ostanke predrage pokojnice smo v četrtek, dne 16.
decembra po končan in mrtvaškem opraviilu, ob 8 uri popoldne, na
tiskajšnem pokopališču položili k večnemu počitku.

Spominjajte se duše naše pokojne mamice v molitvi!

Zahvala.

Ko so ob mrtvaškem odru naše zlate, tako nepričakovano nam
odvzete mamice oziroma sinah v obupni žalosti arjavela naša srca, nam
je došlo od prijateljev in znancev toliko dokazov iskrenega sočutja
in tolažbe, da nam ni moglo, vsakemu posebej se zahvaliti. Sprej-
mite torej tem potom našo najpristnejšo zahvalo! Posebno hvala
smo dolžni č. g. supniku Josipu Dubrovcu iz Čine za udeležbo pri po-
grebu, domaćemu č. g. župniku za tolažilne besede ob grobu ter za
vso skrb, ki jo je izkazal blagi pokojnici v njeni bolezni, moškemu
pevskega zbora Kat. slov. izobraževalnega društva in negovemu pe-
vovalci g. Ivanu Ledniku za ginjačo žalostinke, vsem darovalcem vešev
in šoparom, vsem, ki so v kljub slabemu vremenu v tako obilnem šte-
vilu spremljali našo mamico k zadnjemu počitku, ter sploh vsem, ki
so na katerikoli način blažili našo neizmerno bolelost.

Vse naj Bog tisočero oplača!

Mežica, dne 18. grudnia 1920.

Terezi a Gradišnik,
t. šča.

M. ci in Joško Gutenberg,
otroka.

ZBIRAJTE ZA SKLAD SLOVENSKE LJUDSKE STRANKI

M. Kuštrin,

Ljubljana — Maribor

Dunajska cest. 20 - Podr. Jurčičeva ul. 9

priporoča pnevmatiko, avto-kolesa ter vsake vrste gu-
m jevih predmetov, izolirane žice za električno napeljava,
golo, bakreno žico, elektrotehnični material
po najnižjih cenah
Telefon št. 470.

Enonadsirojna VILA

3 velika stanovanja, vrt, sadovnjak, elektr.
razsvetljava, vodojvod, se prada v na-
lepšem delu zagreb. okolice, 5 min. od tram-
vaja. V stanovanje (5 sob) se more takoj
vseliti. Zagreb, Segedi, Jurevska 59.

KARBID

in krasne kabine namizne in ru-
dokopne svetilke po tovarniški ceni
v glavni zalogi

IVO ANDRAŠIČ, T. Z. Mar. bor
Vodnikov trg št. 4.

Cevlji

na debelo in drobno, vse
vrste moški, ženski, otro-
ski, kakor tudi na fine, si
vseh vrst po najnižjih
dnevnik cenah se dope
pri znani tvrdki Ale. sa.
der Obliat, Ljubljana, Sv. Petra cesta 28.
Po ilja se po povzetju po vsem kraljestvu.

TVORNIČA KEKSOV, PREPECECEV, OBLATOV IN VEFELJNOV

V. BIZJAK IN DRUG

ROGAŠKA SLATINA

priporoča svoje
fine izdelke.

Tovarna

Barva

vsakovrstno blago.

Jos. Reich

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Kemično čisti

obleke.

Svetlolika

ovratnike, zapest-
nice in srajce.

PODRUŽNICE

Maribor

Gospodarska ul. 38

Novo mesto

Glavni trg

Kočevje

št. 39.

Najlepše božično in novoletno darilo!

Kupite srečke Državne razr. loterije!

Izmed 100.000 srečk jih bo v petih razredih
polovica izžrebanih! Vsaka druga srečka zadene!

Največji dobiček v najbolj srečnem slučaju je

4.000.000 kron!

Cela srečka stane 192 kron, polovica srečke
96 kron, četrtina 48 kron, osmina 24 kron.

Ne zamudite prilike!

Žrebanje v prvem razredu se vrši že dne

3. januarja in 4. jan. 1921.

Srečke prodaja in razpošilja po pošti, če se
vpošlje znesek za naročene srečke in poština:

Zadružna Gospodarska banka d. d.
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38, I. nadst.

Velika božična prodaja.

Naznanjamo cenj. odjemalcem, da je ravno kar pri-
spela večja pošiljatev različnega za božična darila zelo
primerne bлага, osobito različno sukno in drugo
volneno blago za obleke, kostume in plašče, dalje
pralni barhenti za bluže, srajce itd., fine volnene odeje,
preproge in velika izbira zastorov na kose in metre,
dalje različne pletenine kakor jopice, šal, čepice, ro-
kavice za dame, gospode in otroke, različno trikotajno
in Tetra-perilo i. t. d.

Priporočamo se cenj. obisku.

A. & E. SKABERNE

Mestni trg št. 10.

ZADRUŽNA
GOSPODARSKA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

posluje začasno v prostorih Zadružne zveze, Dunajska c. 36/1.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira
vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in
devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne
knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije
pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije.

Izplačuje svojim klijentom vsak znesek brez odpovedi **v gotovini.**